Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 269/1564 | Łódź, Poniedziałek 19 listopada 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ז' כסלו תרפ"ט | Nr. 269/1564

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

די ערמארדונג פון שטורם'ען

האט געזאלט פארקומען נאכ'ן דער'הרגענען דיטישער'ס — אזוי ערקלעהרט דער „בלוטיגער סטאשיעק".

לאניוכא איז בקו-הבריאות.

(2) ווי מיר האבען שוין געמאלדען, איז לאניוכא, נאך דער גרינדליכער אויספארשונג אריינגעזעצט געווארען אין דער אלגעמיינער תפיסה-קאמער אויף קאפערניק-גאס.

די ארעסטאנטען, וואס בעשטעהען דארט פון דעם נידעריגסטען און געמיינסטען מין קרימינעל-פערברעכער, מיט וועלכע עס זיצט איצט לאניוכא האלטען זיך אין דער זייט פון איהם.

לאניוכא האט זיך שוין אבער צוגעוואוינט צו זיין לאגע און ער פערלירט נישט די האפנונג צו ווערען „פאנבראט" מיט די תפיסה-קאלעגען, וואס פעראכטען איהם דערוויל.

כדי צו געווינען חן אין זייערע אויגען, האט ער באריכות זיי דערצעהלט וועגען זיין גרויסען העלדענטאט, און געטון האט ער עס ממש, ארטיסטיש, דערוויילענדיג, אז אנדערש האט עס נארנישט געקאנט פאסירען.

דער ציניזם און זעלבסטצופרידענהייט פערלאזט איהם אויך נישט אין דער תפיסה.

עס פערלאזט איהם אויך נישט די „גוטע לוינע", און ביסלעכווייז הויבט ער אן צו פערברענגען אינטים מיט די ארעסטאנטען, אנטיילנעהמענדיג אין די שפילערייען און חוזק-מאכערייען. דערביי קייכט לאניוכא ממש פאר געלעכטער, פונקט ווי נישט איהם וואלט מען געמיינט מיט דער דראהענדער טויט-שטראף.

דער אויספארשונגס-ריכטער פערהערט ווייטער.

(2) נעכטען איז געקומען אין דער טורמע אויף קאפערניק-גאס דער אויספארשונגס-ריכטער ה' גושיש, כדי צו מאכען א צוגאב-אויספארשונג פון דעם מערדער סטאניסלאוו לאניוכא.

בעת'ן אפגעבען די ערקלערונגען, האט לאניוכא ווידער נישט ארויסגעוויזען די מינדסטע חרטה.

אויף דער פראגע פון אויספארשונגס-ריכטער צי ער בערויערט נישט זיין מערדערישען טאט, האט דער „בלוטיגער סטאשעק" דערקלערט, אז ער וואלט געדארפט זיין א שוטה, ער זאל האבען חרטה. ער ווייסט אויסגעצייכנט — האט ער געזאגט — אז קיין שום סימן-חרטה וועט נישט מילדערען זיין פסק דין.

אינמיטען פערהער איז לאניוכא פלוצים ענטשוויגען געווארען, און נאך א קורצען ישוב הדעה האט ער געפרעגט דעם אויספארשונגס-ריכטער, צי עס דראהט איהם טויט-שטראף.

מחמת דעם, וואס דער אויספארשונגס-ריכטער האט איהם נישט געוואלט אריינווארפען אין א מרה שחורה, וואס עס וואלט זיך געווים שלעכט אפגערופען אויף זיינע ערקלערונגען, האט ער איהם דעריבער געגעבען צו פערשטעהען, אז וויילאנג די אויספארשונג איז נישט געענדיגט, קאן דער ענין מיט זיכערקייט נישט פעסטגעשטעלט ווערען.

דער אויספארשונגס-ריכטער האט אויך געפרעגט לאניוכען, צי ער האט טאקע געהאט בדעה צו דערמארדען דעם אייגענטימער פון דעם פארטעפיאנען-לאגער, ה' שטורם.

דערויף האט דער מערדער אפגעגעבען פאלגענדע דערקלערונג:

— איך האב געארבייט ביי שטורמען עטליכע חדשים און פערדינט 50 זלאטעס א וואך. מיט 4 וואכען צוריק בין איך אפגעזאגט געווארען פון דער ארבייט מכלומרשט צוליב'ן מאנגעל אין ארבייט, און אין 2 וואכען נאך דעם בין איך געבליבען אהן ברויט. איך האב זיך שפעטער איבערצייגט, אז דער תירוץ וועגען מאנגעל אין ארבייט איז בלויז געווען אנ'אויסרייד, ווייל תיכף, ווי איך האב נאר פערלאזט מיין פאסטען, האט דער ה' שטורם צוגענומען אנ'אנדערען ארבייטער. דעמאלט איז ביי מיר געבוירען געווארען דער געדאנק וועגען נקמה איבער שטורמען, ובפרט טאקי צוליב דעם, ווייל דער מאנגעל איז געלד האט מיר אויך געשטערט צו היילען זיך. דעם פלאן וועגען ערמארדען שטורמען האב איך אפגעלעגט אויף שפעטער, ד. ה. אז איך וועל זיך מיט איהם אפפערטיגען, ווען איך וועל האבען ערלעדיגט די טישערס. ביי די טישערס האב איך גערעכענט צו געפינען א גרעסערע סומע געלד, וואס וואלט מיר מעגליך געמאכט שפעטער צו ענטלויפען פון פוילען, ווען די פאליציי וואלט מיך פערפאלגט.

מיט דעם האט זיך די אויספארשונג פערענדיגט, און היינט ווערען גענומען אויפ'ן פערהער די 30 עדות.

דער דאזיגער פערהער וועט געדויערען א גאנצע וואך.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאכם.

דער שווארצער וואלף

אזוי הייסט אונזער

נייער סענסאציאנעלער ראמאן

וואס הויבט זיך אן צו דרוקען מארגען, דינסטאג אין

„נייעם פאלקסבלאט"

אין דעם דאזיגען נייעם ראמאן

וועט אויף א מערקווירדיג-

שפאנענדען אופן געשיל-

דערט ווערען דאס

לעבען פון

א פער-

וואהרלאזטער

נשמה, וואס בלאנ-

דזשעט הפקר'דיג אין

דער גרויסער וועלט מיט'ן

וועג פון זינד און גליק.

האנדווערקער-פאריין, אגראדאווא 9

מיר מעלדען דער עפענטליכקייט, אז צוליב דעם, וואס די פירמע ברידער רובין (ווסכאדניא 4) וויל רייסען דעם לוין ביים לעמבערגער פאך, ווערט ערקלערט פון היינט אן א שטרייק.

מיר ווארענען דעריבער אלע שניידער פון לאדז און אומגעגענד נישט ארויסצונעהמען פון דער דערמאהנטער פירמע קיין ארבייט. 2594

די פאך-קאמיסיע פון לעמבערגער שניידער.

מקרב ולב עמוק הננו משתתפים בצערו הרב של חברנו וחבר הנשיאות של הועד הציוני העירוני מר צבי ליטווין ומשפחתו בהלקח ממנם בלא עתה

בתם נ. ע.

בעבודתנו המשותפת למען בנין ארצנו ותחית עמנו תמצא את נחומיך, חבר!

ועד ההסתדרות הציונית | ועדת „קרן הקימת לישראל"

הועד של „קרן היסוד" | המשרד הארץ-ישראלי

2596

דער רעסטאראטארען- און ביער-האלע-בעזיצער-פעראיין

מאכט בעקאנט, אז מארגען, דינסטאג, דעם 20. נאוועמבער ד. י., פינקטליך 5.30 אין אוונד קומט פאר צום צווייטען מאל

די אלגעמיינע

גענעראל-פערזאמלונג

זאוואדזקא 4, פראנט, 2-טער שטאק, צו וועלכער מען בעט אלע מיטגלידער צאהלרייך צו ערשיינען. 2188

די פערוואלטונג.

הרינו מביעים בזה מעמק לבנו את השתתפותנו החמה לחבר הועד הציוני והמנהל הראשי שלנו

מר צבי ליטווין ולמשפחתו המתאבלת

לרגלי האסון הגדול שקרה אותם בהלקח מהם

בתם נ. ע.

בדמי ימיה.

המזכירות ופקידי הלשכה הציונית בלודז

פּויליש־רומענישער בונד אונטער פראַנצויזישער אנפירונג?

מאָסקווע 18. (ספּ. טעל.) די אָפיציעלע סאָוויעטישע ראַדיאָ־סטאַציע ברענגט פאָלגענדע ידיעה:

ווי די „קראַסנאַיאַ זוויעזדאַ" דערוויסט זיך, איז דעם פראַנצויזישען גענעראַל־שטאַב געלונגען אויסצואַרבייטען אַ געמיינזאַמען אָפּעראַציאָנס־פּלאַן אויפ'ן פאַל פון אַ קריג מיט רוסלאַנד: אין פאַל פון אַ קריג מיט רוסלאַנד טרעט אויף רומעניען אלס אַקטיווער פערבינדעטער פון פּוילען און — פערקעהרט. אין פאַל פון אַ קריג צווישען סאָוויעט־רוסלאַנד מיט רומעניען שטעלט פּוילען אַרויס 3 דיוויזיעס מיליטער, וועלכע וועלען אונטערליגען דער רומענישער הויפּט־קאָמאַנדאַ; אין פאַל פון אַ קריג צווישען סאָוויעט־רוסלאַנד מיט פּוילען דאַרף רומעניען שטעלען צו פערפיגונג פון דער פּוילישער לייטונג 8 דיוויזיעס פיעכאָטע און איין דיוויזיע קאַוואַלעריע, וועלכע וועט בילדען צוזאַמען מיט אַ גרויסער צאָהל פּויליש מיליטער איין אַרמיי.

בראש פון דער פעראייניגטער פּויליש־רומענישער אַרמיי וועלען שטעהן פראַנצויזישע אָפיציערען; 5 פראַנצויזישע קריגס־שיפען וועלען פון ים שטיצען דאָס פּוילישע מיליטער;

כדי צו שטערען אַרויסצוזעצען סאָוויעטיש מיליטער אויפ'ן ברעג פון שוואַרצען ים, ווערט געבויט אַ דאָפּעל־ליניעס־אייזענבאַהן טשערנאָוויץ—מאַראַפּערט. די גענעראַלען מאָרען און לעראָן וועלען אָנפירען מיט די אַרבייטען פונ'ם דאָזיגען אָפּעראַציאָנס־פּלאַן.

לויט דער זעלבער צייטונג זאָלען די וויי־טערדיגע שריט פונ'ם פראַנצויזישען גענעראַל־שטאַב זיין געווענדעט אויף דער בעוואָפנונג פון דער רומענישער, פּוילישער און פראַנצויזישער אַרמיי; דאָס איינאָרדנען פון מיליטערישע פאַבריקען אין רומעניען און יוגאָסלאַוויען און די בענוצונג פונ'ם סאַלאָניקער פּאָרט אלס באַזיס פאַר'ן טראַנספּאָרט פון קריגס־מאַטעריאַל פאַר פּוילען און רומעניען.

בערלין, 18 (ספּ. טעל.) „בערלינער טאַגעבלאַט" מעלדעט פון בעלגראַד: דער פּרעמיער מאַניו האָט קאָנפערירט מיט'ן פראַנצויזישען געזאַנדטען לעראָן. קאָמפּעטענטע קרייזען בעהויפּטען, אַז אויף דער קאָנפערענץ זענען בעהאַנדעלט געוואָרען פראַגען פון אויסער'ן־פּאָליטיק — דהיינו וועגען שאַפען אַן אַנטי־סאָוויעטישען בלאָק. ס'ווערט בעהויפּטעט, אַז אין ענגלאַנד און אין פראַנקרייך איז מען געווען אומצופרידען מיט בראַטיאַנו'ס רעגירונג, ווייל זי האָט נישט געקענט קומען צו קיין פערשטענדיגונג מיט אונגאַרן. ביידע גרויס־מאַכטען און פּוילען רעכענען פאַר'ן פּרייז פון פינאַנציעלער הילף צו געווינען אונגאַרן פאַרן דאָזיגען בלאָק.

איצט האַלט עס אַז אַ חוץ ענגלאַנד און פראַנקרייך, וועלכע זענען די איניציאַטאָרען פונ'ם בלאָק, זאָלען צו איהם אויך צוגעצויגען ווערען פּוילען, רומעניען, אונגאַרן, יוגאָסלאַוויען און בולגאַריען. לויט די ווייטערדיגע ידיעות פון דער צייטונג זאָלען איצט אין פּאַריז פאָרקומען אונטערהאַנדלונגען וועגען דעם אופן פון יוגאָסלאַווישער בעטייליגונג. די אונטערהאַנדלונגען ווערען פערבונדען מיט דער אַנוועזענהייט פון דער יוגאָסלאַווישער קעניגליכער פּאָר אין פּאַריז. אגב האָט אַן ענגליש־אַמעריקאַנישע פינאַנץ־גרופּע געמאַכט יוגאָסלאַוויען גוטע פּראָפּאָזיציעס פון אַ גרויסער הלוואה.

סאָוויעטען עפענען אַ צענטראַלע ישיבה אין קראָקאָוו.

ריגא, 18. (יט"א טעלעגראַפיש) דאָ האָט אַרויסגערופען אַ גוואַלדיגע סענסאַציע דער בעשלוס פון דער סאָוויעט־רעגירונג צו גרינדען אַ צענטראַלע ישיבה אין קראָקאָוו. אין די רבנישע קרייזען האַלט מען דעם פּראָיעקט פאַר אַ פּראָוואָקאַציע מצד דער יעווסעקציע, וועלכע וויל אויף אַזאַ אופן ליקווידירען די אַלע אומלעגאַלע ישיבות און שפּעטער פערניכטען אויך די לעגאַלע ישיבה.

קאַמף מיט אנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד.

בערלין, 18. (ספּ. טעל.) פון מאָסקווע מעלדעט מען, אַז דער צענטראַל־קאָמיטעט פון דעם „קאָמסאָמאָל" (יונגער־קאָמוניסטען) האָט בעשלאָסען אין משך פון אַ חודש אַרורצופיהרען אין אַלע טיילען פון די סאָוויעטען אַ קאַמפּאַניע צו בעקעמפען דעם אַנטיסעמיטיזם. די אַגיטאַטאָרען האָבען די אויפגאַבע צו ערקלערען דער בעפעלקערונג די נויטווענדיגקייט פון דער יודישער ערד־קאָלאָניזאַציע. די אַגיטאַטאָרען דאַרפען אויך אויפקלערען די יוגענד פון פערשידענע נאַציאָנאַליטעטען אַז זי זאָל אַריינטרעטען אין דער געזעלשאַפט „אָזעט".

20000 וועהלער אין עבר הירדן.

ירושלים, (י.ט.א.) די רעגירונג פון עבר הירדן האָט אָפיציעל מיטגעטיילט, דאָס די צאָהל וועהלער, וואָס זענען פערערגיסטרירט געוואָרען צו די וואַהלען פון לעגיסלאַטיוו־ראַט דערגרייכט ביז 20,000. אַזוי ווי לויט'ן געזעץ איז נויטיג מינימום אַ צאָהל פון 16,000 וועהלער איז די דורכפיהרונג פון די וואַהלען אַזוי אַרום געזיכערט.

8000 יודען איינגעוואַנדערט אין די פעראייניגטע שטאַטען אין משך פון 9 חדשים.

ניו־יאָרק, (י.ט.א.) לויט דער מיטטיילונג פון „היאַס" זענען אין משך פון די ערשטע 9 חדשים פון לויפענדען יאָהר אָנגעקומען אין די פעראייניגטע שטאַטען 10,484 יודען, אין דער צאָהל פון 7973 אימיגראַנטען. דער „היאַס" האָט אין 1382 פאַלען אינטערווענירט ביי דער אימיגראַציאָנס־מאַכט וועגען אַריינלאָזען די אָנגעקומענע אויסער דער קוואָטע אָדער בעפרייען אין די ראַהמען פון דער קוואָטע.

עקספּאָרט און אימפּאָרט אין ארץ־ישראל.

ירושלים, (י.ט.א.) דער אימפּאָרט אין ארץ־ישראל האָט אין חודש אויגוסט 1928 בעטראָפען 626,610 פונט—אין אויגוסט 1927 בלויז 611,082 פונט. דער עקספּאָרט פאַר דער זעלבער צייט האָט בעטראָפען 84,258 פונט — געגען 95,375 פונט אין אויגוסט 1927.

אַ געדענק־טאָוועל פאַר'ן פערשטאָרבענעם רומענישען קעניג פערדינאַנד אין טשערנאָוויצער הויפּט־טעמפּעל.

טשערנאָוויץ. (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער צעהניעהריגען יובילעי־פייערונג זייט דער פעראייניגונג פון בוקאָווינע מיט אַלט־רומעניען, האָט די פערוואַלטונג פון דער טשערנאָוויצער יודישער קהלה בעשלאָסען געבען דעם ארון־הקודש פון דעם טשערנאָוויצער הויפּט־טעמפּעל איינמויערען אַ געדענק־טאָוועל לזכרון פון דעם פערשטאָרבענעם קעניג פערדינאַנד פון רומעניען.

ג. בערנהאַרד געוועהלט אלס פּאָרזיצער פון אַלוועלטליכע זשורנאַליסטען־פעראייניגונג.

פּאַריז, 18. (יט"א טעלעגראַפיש). אין דיזשאָן איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אינטערנאַציאָנאַלען זשורנאַליסטען־פערבאַנד; דאָס איז אַן אָרגאַניזאַציע וואָס בעשטעהט פון נאַציאָנאַלע זשורנאַליסטען־פעראייניגונגען אין דער גאַנצער וועלט. אלס פּרעזידענט פון פערבאַנד איז אויסגעוועהלט געוואָרען דער בעקאַנטער דייטשער פּובליציסט גע־אָרג בערנהאַרד (אַ יוד).

די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ פּראָטעסט געגען דער אונגאַרישער רעגירונג, ווייל זי האָט אַר־רויסגעשיקט פון לאַנד אַ מיטאַרבייטער פון דער פּאַסישער צייטונג בראָנאַ הייליג, וועלכער האָט פער־עפענטליכט ידיעות וועגען די אַנטי־יודישע עקסצע־סען. דער ענין וועט פאָרגעבראַכט ווערען פאַר אינ־טערנאַציאָנאַלע פּאָליטישע אינסטאַנצען.

די פערשטענדיגונג צווישען די ציוניסטען און דעם אָרגאַניזיר־קאָמיטעט פון די נישט־ציוניסטען.

גענויער בעריכט פון די פערהאַנדלונגען.

ניו־יאָרק (י.ט.א.) ווי מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט איז דערגרייכט געוואָרען אַ פערשטענדיגונג צווישען דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און דעם נישט־ציוניסטישען „קאָמיטעט פון 7", וואָס איז בעשטימט געוואָרען פאַר דער פערברייטונג פון דער יודישער אַגענץ, וועגען אַ רייהע בעוואָרענישען פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט צום בעריכט פון דער עקספּערטען־קאָמיסיע, די דאָזיגע ערקלערונג האָט אָפּגעגעבען פעליקס וואַרבורג אויף דער קאָנפערענץ פון דער פעראייניגטער ארץ־ישראל־קאַמפּאַניע אין באָסטאָן, אויף וועלכער ער איז ענטוזיאַסטיש בעגריסט געוואָרען.

די קבוצות פראַגע איז, ווי בעקאַנט, איבער־געגעבען געוואָרען דער ענטשיידונג פון דער „יו־דישער אַגענץ." וואָס איז שייך דער רעזאָלוציע פון ציוניסטישען קאָנגרעס, וועלכע זעהט פאָר דאָס די „יודישע אַגענץ" זאָל געשאַפען ווע־רען פּראָוויזאָריש אויף אַ צייט פון 3 יאָהר איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס אין דער פאָרמולירונג, דאָס אויב אין אַ פאַל פון אַ מיינונגס־פערשידענהייט, וואָס וועט קענען פיה־רען צו אַן איבערייס צווישען די ציוניסטען און נישט־ציוניסטען, וועט צוריקגעשטעלט ווערען דער סטאַטוס־קוואָ און די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע וועט איבערגעבען דעם קאָנטראָל ווי פריהער.

די ערפאַהרונג פון דער ערשטער זיצונג האָט בעוויזען — האָט ערקלערט ה' וואַרבורג — דאָס קיין שום שטערונגען שטעהען נישט אויפ'ן וועג צו שאַפען אַ פערברייטערטע יודישע אַגענץ. די קאָנפערענץ האָט בעשלאָסען צו עפענען די היי־יעהריגע „פעראייניגטע ארץ־ישראל קאַמפּאַניע אין אַמעריקאַ מיט'ן לאָזונג, „דאָס גאַנצע יודענטום פאַר'ן ארץ־ישראל־אויפבוי". קיין שום קוואָטע פון דער קאַמפּיין ווי אין די פריהערדיגע יאָהרען איז איצט נישט בעשטימט געוואָרען.

נאָך אַ לענגערער בעראַטונג האָט די לייטונג פון „הדסה" בעשלאָסען זיך אָנשליסען אין דער פעראייניגטער ארץ־ישראל־קאַמפּאַניע".

דער ענין רובעלען אין די שטעלונג פון דער פּוילישער פּרעסע.

עס טומעלט זיך איצט מיט דער מעשה פון די רובלען. דאָס ראַזיגע מיטעל האָט געקענט ברענגען צו וועהר טרויעריגע קאָנסעקווענצען. וואָלט וועמען עס איז פון די פּאָליטישע טוער נישט געפעלען געוואָרען זיין געגנער — רופט ער איהם אַרויס אויף אַ דועל און דער רעוואָלווער אָדער די שווערד ענטשיידעט ווער פון די צדדים איז גערעכט.

די לעצטע מגפה פון די ראַזיגע פּאָליטישע דו־עלען האָט אָנגענומען אַ קאַטאַסטראָפאַלען כאַראַק־טער און האָט בעקומען אַן אָפּקלאַנג אין דער רע־דע פון סיים־מאַרשאַלעק ראַשינסקי.

דעם אָנהויב פון די רובלען האָט געמאַכט דער „איינסעל"־קלוב, וועלכער האָט געוואָלט פּטור ווערען פון די לינקע געגנער זייערע דורך דועלען.

און אַזוי ווי ס'קרימטעלט זיך, אַזוי ווערעלט זיך, צווישען די יודישע פּאָליטישע אָנפיהרער האָט זיך אויך אָנגעהויבען אַ סדרה דועלען אין לעמ־בערג און אין וואַרשע. און די גאַנצע מעשה וואָלט געווען זעהר קאָמיש, ווען זי וואָלט אַזוי טראַגיש נישט געווען.

אָבער אויך אין רעגירונגס־בלאָק ענטציקען זיך נישט אַלע מיט דער „דועלען־אָפּענסיווע" און נישט אַלע האַלטען פון באָשעוויטשעס (דער מחבר עהרען־קאָדעקס) קאָדעקס אין פּאָליטישען לעבען.

דער „קוריער פּאָראַנני" שרייבט: יעדענ־פאַלס דאַרף מען זיך אָפּשטעלען דערויף צו די דו־עלען זענען אַ מיטעל צו לעזען פּאָליטישע פּראָ־בלעמען. ס'איז לעכערליך, אַז אַזעלכע מיטלען זאָ־לען מיט דער גאַנצער ערנסטקייט אָנגעווענדעט ווערען דורך ווירקליך ערנסטע מענשען.

אויך דער רעגירונגס־אָרגאַן די „עפּאָקאַ" שרייבט אויף דער טעמאַ: ווען די פערזענליכע און פּראַקציע־קאָנפליקטען האָבען אָנגעהויבען צו דראָ־העען מיט אָפּשטעלען אַזעלכע וויכטיגע דערלעך פון דער פּאַרלאַמענטאַרישער אַרבייט, ווי ס'זענען די סיים־קאָמיסיעס, האָט זיך די לאַגע גרינדליך גע־ענדערט. די ראַזיגע טאַקטיק מוז אָפּגעשטעלט ווער־רען. דאָס האָט געטאָן דער ערשטער דער מאַרשאַ־לעק ראַשינסקי, וועלכער האָט פון דער סיים־טריבונע זיך געווענדעט צו די דעפּוטאַטען, אַז זיי זאָלען די פראַגע פון עהרע נישט פערבונדען מיט קיין געוועהר־אָפּרעכענונגען, און זאָלען נישט אָנער־קענען קיין דועלען אַלס ענטשפּרעכענדע מיטלען אויסצוגלייכען פּאָליטישע מיינונגס־פערשידענהייטען.

די ערנסטע ערקלערונג פון מאַרשאַלעק ראַ־שינסקי האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק אין גאַנצען סיים.

אויך „א. ב. צ." שרייבט וועגען דעם: מ'דאַרף געדענקען, אַז אין דעם סאַנאַציע־קלוב זענען פאַר־האַן צוויי פליגלען אַ פאַשיסטישער און אַ ליבע־ראַל־דעמאָקראַטישער. דער ערשטער האָט אָנגענו־מען דאָס מיטעל פון דועלען, געגען וועלכער דער צווייטער טרעט אַרויס.

אַזוי שרייבען די רעגירונגס־אָרגאַנען און די פערטיידיגער פון דעם „איינסעל". די אָפּאָזיציאָנע־לע פּרעסע טרעט שאַרף אַרויס געגען דעם דועלען־סיסטעם, וועלכער קען דעמאָראַליזירען דאָס גאַנ־צע פּאָליטישע לעבען.

„ארטעס" זאַכאַדניאַ 43

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

היינט - 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט

„אַלץ טאַנצט"

1) שטאַרקער פון טויט
אינסצעניזירטע לעגענדע אין 2 אַקטען מיט פּראָלאָג, אינטערמעצאָ און עפּילאָג.
2) ליבשאַפט שיפט.
3) אונזערע קינדער.
4) אין ווילדען וואַלד.
5) ווען ווייבער שווייגען.
6) וואָס יעדער סהוט.
7) אַלץ טאַנצט.

הנחה־בילעטען זענען היינט גילטיג.

ליטער. לייטער: מ. בראָדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד ביגעלמאַן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען—ד. מאַטוס און ש. פלום. קאָנפערענסיערן: י. ריינגלאַס און מ. געלקען

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען־שטראַהלען
נעהמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון 4–7 אָוועט

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פון האַר הוים־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען
מענער־שוואַכע, ליכט און רענטגען־שטראַהלען
קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

לאָדז. 19 נאָוועמבער 1928

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 19 נאָוועמבער 1928

שטילע רעוואָלוציע אין רומעניע.

שטיל, אָהן רעש און — וואָס דער עיקר — אויך אָהן בלוט־פערגיסען איז אין רומעניען פאָרגעקומען אַ רעוואָלוציע, אַ פולשטענדיגע ענדערונג פון רעגירונגס־סיסטעם, וועגען וואָס עס האָט זיך געפיהרט אַ לאַנג־יאָהריגער שווערער און דערביטערטער אינערליכער קאַמף.

די ליבעראַלע פּאַרטיי, וואָס איז איצט אָפּגעטרעטען פון דער מאַכט האָט הינטער זיך אַ טראַדיציע פון באַלד צוויי צעהנדליג יאָהרען, וואָס זי איז מיט קליינע הפסקות געשטאַנען ביי דער מאַכט.

אָבער אונטער דעם וואָרט „ליבעראַל" פערשטעהט מען אין רומעניען גאַנץ עפּעס אַנדערש ווי אין אייראָפּע: עס זענען זיך נאָך פאַר דער וועלט־מלחמה צוזאַמענגעקומען אין בוקאַרעשט עטליכע רומענישע פינאַנסיסטען, עטליכע אַדוואָקאַטען, וואָס זענען געשטאַנען נאָהענט צום הויף און מען האָט געגרינדעט אַ פּאַרטיי, וועלכע מען האָט אָנגערופען ליבעראַלע. אין אמת'ען איז עס געווען אַ פּאַרטיי פון קאָרופּציאָנירטע יחידים, וועלכע האָבען נישט געזוכט עפּעס אַנדערש, ווי נאָר אויסצונוצען דעם פּאַרטיי־איינפלוס לטובת אייגענע, גאַנץ פּערזענליכע געשעפטען. ווען די ליבעראַלע פּאַרטיי איז געקומען צו דער מאַכט אין רומעניען, האָט זי דעם סיסטעם פון קאָרופּציע אַריבערגעטראָגען אויף דער בעאַמטענשאַפט, איינגעפיהרט דעם סיסטעם פון וואַהל־פעלשונגען, כדי שטענדיג צו זיכערען אַ מעהרהייט פון דער אייגענער פּאַרטיי אין פּאַרלאַמענט און די בעאַמטע זענען אונטער דעם ליבעראַלען רעזשים געוואָרען אַזוי דעמאָראַליזירט, אַז פון דעם מיניסטער־יאַנגעשטעלטען ביז צום קאָנדוקטאָר אויף דער באַהן, האָט זיך אין די לעצטע יאָהרען אַלץ געשטיצט אויף כאַבאַר.

אויב די ליבעראַלע פּאַרטיי האָט זיך אָבער דאָך געקאָנט האַלטען אַזוי לאַנג ביי דער מאַכט, איז דאָס געשעהן נאָר אַ דאַנק דער פּערזענליכער איינפלוס פון דעם לאַנג־יאָהריגען פיהרער פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי יאָנעל בראַטיאַנו; אַ זעהר ספּריטנער פּערזאָן, וואָס האָט איבעריגענס פיל ביינעטראָגען צום אויסבוי פון דער רומענישער פּאָליטישער מאַכט.

אויף וואָס פאַר אַ שוואַכע יסודות עס האָט זיך געשטיצט די מאַכט פון די ליבעראַלען האָט זיך אַרויסגעוויזען נאָך דעם טויט פון יאָנעל בראַטיאַנו: די אָפּאָזיציאָנעלע עלעמענטען האָבען באַלד אויפגעהויבען דעם קאָפּ. כדי זיך צו ראַטעווען האָבען די ליבעראַלען אַוועקגעשטעלט אָן דער שפּיץ פון דער רעגירונג דעם יונגערען ווינטילאַ בראַטיאַנו. דער צווייטער בראַטיאַנו האָט געהאַט אַזויפיל השפעה, וואָס ער האָט אויפגעהאַלטען די מפלה פון זיין פּאַרטיי איין יאָהר, אָבער פערהיטען זי איז ער נישט געווען בכח. די ממשלה פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי איז געבראָכען געוואָרען דורך דעם פיהרער פון די זיבענבירגער קליין פויערים — יוליוס מאַניו.

ווי פיל אַנדערע מלוכות, וואָס זענען ענטשטאַנען נאָך דער מלחמה איז אויך רומעניען נישט קיין איינהייטליכע מלוכה און עס וועט נאָך פיל צייט פערגעהן ביז עס וועלען פערשווינדען די קולטורעלע און ווירטשאַפטליכע חילוקים צווישען אַלט־רומעניען און די נאָכ'ן קריג ניי־אַנגעשלאָסענע געביטען: זיבענבירגען, בוקאָווינא, בעסאַראַביען, וואָס ווערען בעצייכענט מיט דעם נאָמען „ניי־רומעניען".

יוליוס מאַניו דער פויערים־פיהרער פון זיבענבירגען, האָט אויף זיך דאַמעליך גענומען די ראָל פון פאַרקעמפער פאַר די רעכט פון ניי־רומעניען. אַ רייהע יאָהרען איז מאַניו געווען דער פיהרער פון די רומענישע אָבגעאָרדנעטע אין אונגאַרישען פּאַרלאַמענט. אויפגעצויגען אין אַ גאַנץ אַנדערער סביבה, האָט מאַניו נישט געקענט זיך רוהיג צוקוקען צו דעם בוקאַרעשטער קאָרופּציע־רעזשים און ער האָט אָנגעהויבען אַ קאַמף אויף טויט און לעבען מיט די ליבעראַלען.

איצט האָט די לאַגע פון לאַנד געצוואונגען די ליבעראַלען אַרויסצולאָזען די לייצען פון זייער האַנד און אַליין מסכים צו זיין, אַז זייער גרעסטער געגנער מאַניו זאָל איבערנעהמען די מאַכט.

די דירעקטע און לעצטע סיבה פון דער מפלה פון די ליבעראַלען איז געווען די פראַגע פון דער אויסלענדישער הלוואה. די פרעמדע פינאַנסיסטען האָבען אַלס ערשטען תנאי פאַר געבען די הלוואה געפאָדערט, דאָס אין רומעניען זאָל צושטאַנד קומען אַ שטאַרקע רעגירונג. וואָס זאָל געבען די גאַראַנטיע פון דערהאַלטען די אָרדנונג אין לאַנד. ווינטילאַ בראַטיאַנו האָט אַזאַ גאַראַנטיע נישט געקאָנט געבען און דערפאַר האָט ער דעמיסיאָנירט.

די רעגירונג פון מאַניו וועט אין דער רומענישער אויסערן־פּאָליטיק, ווי עס ווייזט אויס פון מאַניו'ס רעגירונגס־ערקלערונג, נישט ברענגען קיין בעדייטענדע ענדערונגען. מאַני פערזיכערט, אַז ער וועט זיך ווייטער האַלטען אָן די ביז־איצטיגע בונדנישען און ער וועט זיך נאָר בעמיהען צו פערפעסטיגען גוטע בעציהונגען מיט אַלע שכנים.

אין דער אינערליכער רומענישער פּאָליטיק דערוואַרט מען אָבער יאָ געוויסע ענדערונגען לטובת דער מאַניו־רעגירונג. מאַניו, וועלכער האָט אַליין פערזוכט אין אונגאַרישען פּאַרלאַמענט דעם טעם פון אַ מינדערהייט־דעפּוטאַט, ווייזט אַרויס אַ בעזונדער פערשטענדניש פאַר די בעדערפענישען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין רומעניען און די דאָרטיגע יודען דערוואַרטען איצט אַ בעסערונג פון זייער לאַגע.

אַ בעזונדערע פראַגע איז דאָס דינאַסטיע־פּראָבלעם אין רומעניען. מאַניו איז ביז־איצט שטענדיג בעטראַכט געוואָרען אַלס אָנהענגער פון עקס־קרוינפּרינץ קאַרל, מיט וועמען ער האָט אַפילו געזאָלט שטעהן אין ענגע בעציהונגען. מאַניו האָט — אמת — אָפּגעגעבען אַ דעקלאַראַציע וועגען געטרייישאַפט צו דער דינאַסטיע אָבער: שטאַמט דען נישט קרוינפּרינץ קאַרל אויך פון דערזעלבער דינאַסטיע?

איצט וועט מאַניו צוליב דער אויסלענדישער הלוואה וואַהרשיינליך נישט דורכפיהרען קיין שום ענדערונגען אין דער דינאַסטיע־פראַגע, אָבער מען וועט זיך זיכער נישט דאַרפען וואונדערען, אויב עס וועט אין אַ פּאָר חדשים אַרום אַרויסגעהן דער רוף פון דער מאַניו־רעגירונג צום קרוינפּרינץ קאַרל, אַז ער זאָל קומען אַהיים איבערנעהמען דעם טראָן: דער רעגענטשאַפט־ראַט אין זיין היינטיגער פאָרם איז אַ רעשטעל פון דעם ליבעראַלען רעזשים אין רומעניען, וועלכעס וועט וואַהרשיינליך ענטגילטיג ליקווידירט ווערען בשעת די וואַהלען, וואָס וועלען פאָרקומען דעם קומענדיגען חודש אין רומעניען.

אָט אַזוי איז שטילערהייט דורכגעפיהרט געוואָרען ממש אַ מלוכה איבערקעהרעניש ביי אונזער נאָהענטען שכן — רומעניען.

ש. גאָטליב.

חנוכת הבית פון איינשטיין-אינסטיטוט אין ירושלים.

ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט"

אין שטאָרט רעש'ט זיך, ס'פּרוזשט זי, ס'טומלט זיך — מאָרגען עפענט זיך דער גרויסער מוזולמענישער צוזאַמענפאָהר וועגען כותל־מערבי. מאָרגען קומט זיך אויך צונויף די אַראַבישע עקזעקוטיווע, אַנ'אונרוהע פיהלט זיך אין דער הייליגער שטאָדט.

ערב דעם צווייטען נאָוועמבער, מעהר ווי אַלע יאָהר. און אין דערזעלבער צייט האַלטען די יודען אָפּ אַ יום־טוב, אַ קולטור־פעסט, אַ דאָפּעלט־פעסט: די עפענונג פון דעם למודים־יאָהר אין דעם העברעאישען אוניווערזיטעט און די בעגייאונג פון דעם מאַטעמאַטישען אינסטיטוט אויף איינשטיינס נאָמען אין אַ הויז, וואָס איז אויסגעבויט געוואָרען פאַר'ן געלד פון פיליפּ וואַטענבער פון ניו־יאָרק.

איך קום נאָך־וואָס פון דאָזיגען יום־טוב... מיר זענען געזעסען אין הויף־גאָרטען פון אוניווערזיטעט און אָנגעקוועלט פון דער שעהנער נאַטור ארום און פון דער ערציהונג פונ'ם קאַנצלער דר. מאַגנעס, וועלכער האָט אונז דערצעהלט, ווי גרויס איז שוין אויסגעוואַקסען דער נישט־לאַנג געגרינדעטער אוניווערזיטעט, וויפיל נייע קאַטעדרעס זענען צוגעקומען, וויפיל עס איז שוין געשאַפען געוואָרען אין ירושלים אויפ'ן געביט פון וויסענשאַפט פאַר אַזאַ קורצע צייט. אַ באַרג נעבען אַ באַרג: אָט זעהען מיר קעגען אונז דעם הר־הבית, וואו עס שטעהט איצט די מאָשעע אין וועלכער מען האָט תמיד געפערינגט האַס און רדיפות קעגען אונז, און אין וועלכער מען וועט אויך מאָרגען זיך צונויפזאַמלען, כדי צו בעטראַכטען ווי אונז צרות צו שאַפען. און מיר זיצען דאָ נישט ווייט אויפ'ן הר־הצופים און פייערן די עפענונג פון אַ נייעם וויסענשאַפט־צענטער און דערמאָנען איינשטיינ'ען דעם גאון פון ריינעם אמת, פון געטליכער פאָרשונגס־ליבע. נאָכמעהר, מיר ערקלערען, אַז מיר פערברייטערען דעם אָריענטאַלישען אינסטיטוט, וועלכער איז געווידמעט איינגאַנצען דער חקירה אין איסלאַם, און דער אַראַבישער שפּראַך, געשיכטע און ליטעראַטור, און אַז מען וועט איינציכען איינלאַדען אַ מוזולמענער — אַן־אַראַבער צו לייענען לעקציעס אין דעם אינסטיטוט, וועלכער איז אַנ'אָרגאַנישער טייל פון אונזער אוניווערזיטעט. זיי דראָהען אונז שלעכטס אויף יעדען שריט און טריט, און מיר ענטפערן דערויף מיט לערנען און פאָרשען זייער קולטור. מיט אַריינגעהמען זייערע סטודענטן (פינף אַראַבער האָבען געאַרבייט אין די כעמישע לאַבאָראַטאָריעס פון אוניווערזיטעט דעם לעצטען זומער). מיט איינלאַדען זייערע לעקטאָרס. מיר ווילען לעשען די שנאה נישט מיט שנאה, נאָר מיט ליבע. וועט אונז געלונגען?

דער מאַטעמאַטישער אינסטיטוט, וועלכענס חנוכת־הבית מען האָט איצט געפייערט, איז אַ שעהנע צוויי־שטאָקיגע געביידע, וואָס שטעהט אויף אַנ'אָפענעם פּלאַץ, אין דעם שעהנעם גאָרטען פון דעם אוניווערזיטעט. דאָס געלד האָט געגעבען אַ יוד פון אַמעריקע, רעדעס צו לויבען דעם אינסטיטוט האָבען געהאַלטען אַנ'ענגלישער יוד (בענטוויטש) און אַ רוסישער יוד (אוסישקין) און אָנגעפיהרט וועט ער ווערען פון אַ דייטשען יוד דר. פעקעטע אַן אמת'ער „קבוץ גליות", ווי אַלעם ביי אונז אין ארץ ישראל! און נאָך אַנ'אינטערעסאַנטע קלייניגקייט: דער הויפּט־אַרכיטעקט פון דעם אינסטיטוט און פון דער אוניווערזיטעט בכלל איז אַנ'ענגלישער יוד, ה' גרין, וואָס איז אַ גרויסער ספּעציאַליסט אויף דעם דאָזיגען געביט. ער איז פיל יאָהרען געווען אַנ'ענגלישער רעגירונגס־בעאַמטער אין אינדיען, אויסגעדינט זיינע יאָהרען און זיך בעזעצט אין ארץ־ישראל. ער האָט גענוג מיטלען אויף צו לעבען, טוט ער נאָר דאָ איין זאַך, ער העלפט מיט זיינע וויכטיגע עצות אין אַלע בוי־פּלענער פון אוניווערזיטעט אָט שוין צוויי יאָהר נאָכאַנאַנד, העלפט אומזיסט, נישט נעהמענדיג אַ פּרוטה פאַר זיין אַרבייט. דאָס פּינטעלע יוד...

און אָט האָט איהר נאָך אַ „קבוץ גליות": מיר האָבען שוין אַ קליינע צאָהל סטיפּענדיעס פאַר די בעסערע סטודענטען פון אוניווערזיטעט. ווער האָט געגעבען די סטיפּענדיעס? דער אָרדען „בני־ברית" אין קאַנאַדע, די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין ליטע, ה' אַרטור פראַנקלין פון לאָנדאָן, ה' זשאַק מאַסערי פון קאַהיר, ה' רושעמס ראָטשילד, דר. חיים ווייצמאַן. די פאַמיליע יאָוע בענסאַלדע פון ליסאַבאָן, דער יודישער סטודענטען־פעראיין אין וויקטאָריע (אויסטראַליען), די פראַנקפורטער קהלה. דאָס יודישע האַרץ קלאַפּט אומעטום, און די סימפּאַטיע צו אונזער העכסטען נאַציאָנאַלען קולטור־אַנשטאַלט צו דעם העברעאישען אוניווערזיטעט עקזיסטירט שוין אין לאָנדאָן, ווי אין קאָוונע, אין מאָנטרעאָל ווי אין פראַנקפורט. ארץ־ישראל, ירושלים של מעלה, ציהט צו זיך די אויגען און די הערצער פון אַלע טיילען פון פאָלק, אַפילו פון די ווייטסטע, פון די אָבגעזונדערטע, זיי זענען ווייט פון אונז געאָגראַפיש, אָבער נישט אין געפיהל.

צוויי פאַקולטעטען זענען דערווייל אָרגאַניזירט אין דעם אוניווערזיטעט, און דאָס אויך נישט אינגאַנצען, דער הומאַניטאַרישער היסטאָריש־פילאָלאָגיש־פילאָזאָפישער און דער מאַטעמאַטישער. עס ווערט נאָך פאָרטגעזעצט דאָס אָננעהמען פון נייע סטודענטען, אָבער דערווייל זענען פערהאַן אויף דעם הומאַניטאַרישען פאַקולטעט 80 סטודענטען און אויף דער מאַטעמאַטישען 26 בסך הכל. עס איז געווים ווייניג, און דער יעהרליכער בודזשעט פון אוניווערזיטעט איז דאָך קרוב צו זעכציג טויזענט פונט. לאָמיר האָפען, אַז פון איצט אָן, ווייל דער אוניווערזיטעט איז שוין פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ לערן־אַנשטאַלט, מיט קורסען און דיפּלאָמען, וועט די צאָהל סטודענטען אָנהויבען שנעל צו וואַקסען.

מיר האָבען דערפאַר אַנ'אַנדערע, געוויסע פרעהליכע ערשיינונג, דאָס איז די לערך גרויסע צאָהל וויסענשאַפטליכע אַרבייטער, מעהרסטענס יונגע געלעהרטע, וואָס דער אוניווערזיטעט האָט בעוויזען צו קאָנצענטרירען אַרום זיך. צו היינטיגען טאָג אַרבייטען אין אוניווערזיטעט 6 פּראָפעסאָרען, 14 לעקטאָרס און 36 פערשידענע אינסטרוקטאָרען, אַסיסטענטען, לאַבאָראַנטען א.אַ.וו. אַ סך הכל פון 58 פאָרשער אויף פערשידענע געביטען פון וויסענשאַפט, די געלעהרטע האָבען פערעפענטליכט פיל וויסענשאַפטליכע אַרבייטען אין פערשידענע שפּראַכען און די צאָהל פון זייערע פאָרשונגען האַלט אין איין וואַקסען.

מיר גלויבען, אַז סוף כל סוף וועט דער העברעאישער אוניווערזיטעט ווערען אַ גרויסער וועלט־צענטער פון וויסענשאַפט, עס וועט מקוים ווערען די נבואה „מציון תצא תורה". (י.ט.א.)

ש. שוואַרץ.

אַ בעגעגעניש מיט דער קינאָ-העלדין ליליען גיש.

(אַ בריף פון וויען).

איך האָב זי באַלד דערקענט. דין, בלאַס, שאָטענהאַפטיג, אַזוי ווי אויף דעם קינאָ־לייווענט. דער שאָטען איז אַראָפּגעשפּרונגען פון דעם ליילעך און ער איז איצט אונטען אַנשטאָט צו זיין אויבען.

— מעהר גאָרנישט. אָבער לעבען. פאַרבען האָט דער שאָטען נישט בעקומען; פערקעהרט: מען קאָן זאָגען, דאָרט אויפ'ן לייווענט איז געווען מעהר שאָטען און מעהר לעבען און מעהר בעוועגונג. דאָס לעצטע שוין גאַנץ זיכער, דאָרט, אויף דעם לייווענט, אויף דער ווייסער וואַנד, וואָס האָט איצט אָפּגעשאָפט דעם טעאַטער — אַזוי זאָגט מען דאָך, — דאָרט האָט ליליען גיש געלעבט, ניין, נישט געלעבט, נאָר לעבט נאָך איצט, היינט, אין דער מינוט, ווי איך שרייב דאָ און אויך ווען איהר לייענט דאָס ביי זיך אינדערהיים. זי לעבט מיט הונדערט טויזענד לעבענס, איינס אַזוי בונטיג און פאַרביג און לייזענשאַפטליך, ווי דאָס אַנדערע, פונקט דאָס זעלבע, — דאָרט צובראָכען, קאָמפּליצירט, אָבער אַ טיף־טיף מענשליך לעבען; אין ניו־יאָרק, אַזוי ווי אין לאָס אַנדזשעלעס, אַזוי ווי אין בערלין, וואַרשע, מאָסקווע, טאַשקענט, און טויזענד און טויזענד אַנדערע שטעט און שטעטלעך. זי ווידערהאָלט איהר לעבען יעדען אָווענד אין יעדער שטאָט פון אָנפאַנג און אָפּט מאָל עטליכע מאָל אין אָווענד און זי פערענדערט זיך נישט אויף אַ האָר. דאָס־זעלבע ווידער אַמאָל און ווידער. און נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל. אָבער כמעט די זעלבע טראַגעדיע, אָדער די זעלבע טראַגעדיע, אָדער די זעלבע פרייד, — איהר וועט עס נישט קאָנען טון. איהר וועט ווערען אָפּגעטעמפּט. איהר רעאַגירט שוין נישט. איהר ווערט גלייכגילטיג קאַלט. אַ טראַגעדיע, וואָס שפּילט זיך אָפּ צום צווייטען מאָל איז שוין קיין טראַגעדיע נישט. עס איז אַ דראַמע; צום דריטען מאָל, — אַנ'אומגליקלעכקייט; צום פערטען מאָל — אַ גלייכגילטיגקייט; די זעלבע גרויסע פרייד צום פערטען מאָל ווערט פאַר אייך אַ גלייכגילטיגקייט. און אַזוי טרעפען זיך אין לעבען די גרויסע טראַגעדיעס און די גרויסע מענשליכע פרייד.

אָבער אין דער גרויסער שטומער און דערפאַר פאַקענדער קונסט פון קינאָ, איז אַנדערש. די וועלט פון שאָטענס האָט קיין זכרון נישט. די דאָזיגע וועלט האָט נישט קיין פערגאַנגענהייט און קיין צוקונפט. זי הויבט אָן פון אָנפאַנג יעדעס מאָל, ווען — דוכט זיך, — זי האָט זיך שוין געענדיגט. די־זעלבע; דיזעלבע שאָטענס־וועלט מיט שאָטענס־געפיהלען. מיט שאָטענס־טראַדיציעס, וואָס פערוויאַנען קיינמאָל נישט. ווייל זיי זענען נאָר פאַר־איבערגעהענדע שאָטענס און האָבען אין זיך נישט דאָס לעבען גופא, נאָר דעם זין פון דעם לעבען. און דער זין שטאַרבט דאָ נישט אָפּ. דוקא דערפאַר, ווייל עס שטאַרבט אָפּ דאָס לעבען אַליין.

איז עס דען נישט אַביסעל מורא'דיג און פריקרע און אַפילו אומהיימליך צו טרעפען זיך אין ווירקליכען, רעאַלען לעבען און דערצו נאָך אין עסטרייך, און נאָך אין זאַלצבורג, אין מאָצאַרט־שטאָט — מיט אַ שאָטען, וואָס איז אַרונטער צו אייך און וואָס — איהר ווייסט דאָס, — לעבט אין דעם כאַמע מאָמענט, ווען איהר רעדט צו דעם שאָטען, הונדערט טויזענד לעבענס און איז פאָרט נעבליבען אַזוי, ווי ער איז דאָרט אויבען, פאָרט נישט אָנגעפאַנגען צו לעבען, פאָרט נישט בעקומען קיין פאַרבען און שמייכעל און האַרץ און אַלע די קליינינקייטען פון רעאַליטעט, וואָס מען מערקט נאָר דעמאָלט, ווען מען געפינט זיי שוין נישט מעהר?

איהר קאָנט פערביינעהן רוהיג נעבען טשאַלי טשאַפּלין אָדער פּאָלאַ נעגרי, אָדער מערי פּיקפאָרד און זיי נישט דערקענען. און מיט מיר האָט טאַקע פאַסירט אַזאַ אונערהערטע קינאָ־בעלייזונגגס. נאָך. איך בין פערביינעגאַנגען צוויי שריט פון דער גרויסער מערי „די סוויט האַרט אָוו אַמעריקע" און זי נישט דערקענט, נישט געוואוסט אַז דאָס איז זי טאַקע. און שפּעטער רעדענדיג צו איהר און צו דעם איבעריגען „ראָג" (ראָגלעס פעירבענקס) האָב איך פאָרט נישט אַסאָציאירט די ביידע קינסטלער מיט די שאָטענס־פיגורען אין וועלכע זיי האָבען אַריינגעהויכט אַ שטיקעל פון זייער לעבען. אָבער פערביינעהען ליליען גיש — ניין, דאָס וועט אייך נישט געלונגען. איהר וועט דאָך שטענדיג — אָהן פּראָגראַם און אָהן אַפּישען און פּלאַקאַטען אַריינגעהענדיג אין אַ קינאָ־טעאַטער גלייך ביי דעם ערשטען בליק דערקענען די צאַרטע, די איינציגע, די וואונדערליכע, די פּראַכטפולע ליליען גיש. פאַרוואָס־זשע וועט איהר זי דאָ נישט דערקענען? דאָ אויף דער גאַס אין זאַלצבורג? אָדער אין אַ טעאַטער־באַקס, וואו זי זיצט און הערט זיך צו צו דעם, וואָס מ'רעדט אָדער זינגט פון דער בינע. מ'רעדט נאָר! מ'שווייגט נישט! פאַר איהר, וועלכע רעדט נאָר מיט און דורך דעם שווייגען, איז דאָס, פערשטעהט זיך אַ נאָווינע. שוישפּילער, וועלכע ווילען אויסדריקען זייער לייד אָדער זייער פרייד רעדען נאָר! שרייען אַפילו. און די שוישפּילערין די גרויסע אַמעריקאַנישע — ניין, די וועלט טראַגישע שוישפּילערין — וועלכע שרייט נאָר מיט די אויגען, זיצט אין „דייטשען טעאַטער" אין בערלין און דערנאָך אין זאַלצבורג און שטוינט און רעדט מיט איהרע אַמעריקאַנישע, — ניין, וועלט־אויגען...

— קינדער, וואָס טוט זיך דאָ? פאַרוואָס שווייגט איהר נישט? איהר זענט דאָך שוישפּילער! איהר זענט דאָך יונגערס, טאָ פאַרוואָס פערהאַלט איהר זיך נישט שטיל?...

און ווען איך זיץ נעבען איהר נאָסטפּריינגלייכען טיש וואָהין מיר ביידע זענען איינגעלאַדען און איך פּרובּיר אָנקניפּען מיט איהר אַ געשפּרעך און פרעג איהר:

— וואו איז איצט אייער שוועסטער, מיס דאָ־

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאָדזשער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

19 מאָנטאָג — ו' כסלו תרפ"ט

נאוועמבער
זון-אויפגאַנג 6,55
זון-אונטערגאַנג 3.49

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג

האָט זיך פערנומען מיט'ן ערלעדיגען אַלע לויפענדע ענינים.

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג האָט געדויערט גאַנצע 6 שעה און אונזערע פרנסים האָבן נעבעך געמוזט זיצען און שוויצען און אויסזיצען די גאַנצע צייט, מיר זאָגען געמוזט, ווייל די אָפּאָזיציע האָט עטליכע מאָל אין פערלויף פון דער זיצונג אַריינגעטראָגען פאָרשלאָגען וועגען אַרבערייסען די זיצונג. די מעהרהייט האָט אָבער אונבעדינגט געוואָלט אויסשעפּען די גאַנצע טאָג־אָרדנונג און ערלעדיגען אַלע ענינים, וועלכע האָבען זיך אָנגעזאַמעלט אין פערלויף פון די גאַנצע פעריען. האָט די מינדערהייט געמוזט נעבעך זיצען און קאָנטראָלירען וואָס די מעהרהייט טוט.

ביים אָנהויב פון דער זיצונג זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען עטליכע אָנפראַגען:

פרנס רוס פרעגט וואָס פרעס מינצבערג האָט געטון מיט די 2000 זלאָטים וואָס ער האָט גענומען פון דיספּאָזיציע־פאָנד.

ווייטער פרעגט פרנס רוס פאַרוואָס די פערוואַלטונג האָט אויפגעהערט אָנצונעהמען בקשות אויף אונטערשטיצונגען.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט, אַז ווען דער ביוראָ וועט צוריקקומען פון מיניסטעריום וועט ער אויפגעבען אויף וואָס ער האָט אויסגעגעבען די 2000 זלאָטים. וואָס שייך די ביטעס אויף אונטערשטיצונגען ערקלערט דער פּרעזעס, אַז די קהלה־קאַסע האָט די לעצטע 2 חדשים אַרורכגעמאַכט אַ קריזיס און דעריבער זענען אויפגעהאַלטען געוואָרען די אויסצאָהלונגען פון שוין לאַנג בעשטימטע אונטערשטיצונגען. דער קריזיס געהט שוין איצט אַרורך און כדי די אַלטע אונטערשטיצונגען זאָלען קענען אויסגעצאָהלט ווערען האָט דער פּרעזעס פעראָרדנעט, אַז ביז'ן 25. נאָוועמבער זאָל מען נישט אָננעהמען קיין ביטעס וועגען אונטערשטיצונגען.

פרנס זעלמאַנאָוויטש פרעגט אויב ס'איז שוין אַרורכגעפיהרט געוואָרען די קאָנטראָל וועגען די דראָשקאַזשעס, וועלכע זענען סובסידירט געוואָרען דורך דער קהלה איבערצוגעהען צו שאָפער־אַרבייט, ווי בעקאַנט האָט פרנס זעלמאַנאָוויטש אויף דער פריהערדיגער פערוואַלטונגס־זיצונג ערקלערט, אַז די סובסידיעס האָבען בעקומען אַזעלכע דראָשקאַזשעס וואָס האָבען אַ פערמעגען און בדריכן די סובסידיעס פון דער קהלה בכלל נישט.

פרעזעס מינצבערג ערקלערט, אַז ס'איז נאָך נישט געווען קיין צייט די ראָזיגע קאָנטראָל אַרורכצופיהרען און אין פערלויף פון דער היינטיגער וואָך וועט די ראָזיגע קאָנטראָל אַרורכגעפיהרט ווערען.

אויף די ענטפערען פון פרעזעס גיט פרנס רוס אָפּ אַן ערקלערונג, אַז דער פּרעזעס האָט נישט קיין רעכט אויסצוגעבען קיין געלד פון דיספּאָזיציע־פאָנד און אַז ער וועט וועגען דעם ענין אָנעהמען אַלע מיטלען, אַפילו נישט קיין פּאַרלאַמענטאַרישע.

נאָך די ראָזיגע אָנפראַגען טרעט מען צו צו די קאָמוניקאַטען.

די קאָאָפּעראַטיווע באַנק פון שייבלערס ראַיאָן, גלובנאַ 41 האָט זיך געווענדעט צו דער קהלה־פערוואַלטונג, אַז מ'זאָל איהר איבערגעבען די אינקאַסאָ פון גמינע־עטאַט פון שייבלערס ראַיאָן. די ווענדונג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די געזעלשאַפט „טאָז" האָט זיך געווענדעט וועגען אַ סובסידיע פון 25 טויזענד זלאָטים אויף אַרורכפיהרען דעם רעמאָנט פון דער זוינלינגס־היים, וואָס ווערט איינגעאָרדענט אויף פולנאָצנאַ 39.

פרנס ציטרינאָווסקי לעגט פאָר, אַז צוליב דעם וואָס די ווענדונג איז געמאַכט געוואָרען אין דער פוילישער שפּראַך זאָל זי אינגאַנצען נישט בעטראַכט ווערען.

דער פאָרזיצענדער וויל דעם פאָרשלאַג נישט שטעלען צו דער אָפּשטימונג, טענהדיג אַז יעדער האָט דאָס רעכט זיך צו ווענדען צו דער קהלה, אַלס עפענטליכע אינסטיטוציע, אין דער שפּראַך אין וועלכער ער וויל.

ס'איז געקומען צו אַ ליידענשאַפטליכען מיינונגס אויסטויש און פרנס ציטרינאָווסקי'ס פאָרשלאַג איז נישט געשטעלט געוואָרען צו אָפּשטימונג.

וואָס שייך דעם עצם ענין איז בעשלאָסען געוואָרען די ווענדונג איבערצוגעבען אין דער קאָמיסיע פון סאָציאַלער הילף און זי זאָל בעטראַכט ווערען נאָכדעם ווי די קהלה וועט מאַכען אַן אָפּמאַך מיט „טאָז" וועגען דער זוינלינגס־היים און ביז ס'וועט אַרורכגעפיהרט ווערען די אינספּעקציע אין הויז אויף פולנאָצנאַ 39.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו בעהאַנדלען פאָלגענדען ענין! דער משומר ערוואַרד הײמאַן האָט געהאַט פערשריבען אַ לעגאַט פאַר דער קהלה אין דער הויך פון 3000 רובל, אַז די קהלה זאָל פלעגען און קאָנסערווירען די קברים פון זיינע פערשטאָרבענע יודישע עלטערן, צוליב דעם, וואָס די 3000 רובל זענען רעוואַלואירט געוואָרען האָט די קהלה אויפגעהערט צו טון די ראָזיגע עובדה, פערלאַנגענדיג, אַז דער משומר היימאַן זאָל אַנשטאָט די 3000 רובל פערשרייבען 1500 דאָלאַר. הײמאַן האָט אָבער פערלאַנגט פון דער קהלה אַ קאָסטען־אָנשלאַג וויפיל דאָס קאָנסערווירען די קברים דאַרפען קאָסטען אַ יאָהר. ער איז גרייט צו פערשרייבען אַזאַ סומע וואָס די פּראָצענטער פון איהר זאָלען קלעקען די הוצאות צו דעקען.

פרנס בושעושינסקי לעגט פאָר, אַז די קהלה זאָל ענטפערען, אַז מיט קיין משומדים וויל זי בכלל נישט אונטערהאַנדלען.

דער ראָזיגער פאָרשלאַג פאַלט אַרורך מיט די מאַיאָריטעט, אַז די פערשטאָרבענע יודישע עלטערן זענען גאָרנישט שולדיג וואָס זייער זוהן האָט זיך געשמדט. דעם עצם ענין ווערט בעשלאָסען איבערצוגעבען דעם פרנס ניימאַן, אַז ער זאָל אויסגעפונען וואָס פאַראַ התחייבות'ן די אַלטע קהלה־פערוואַלטונגען האָבען געהאַט בנוגע הײמאַנען.

אויף אַ ווענדונג פון סטאַראָסטאַ, אַז די קהלה זאָל איינצאָהלען די קור־קאָסטען פאַר אָרימע יודישע קראַנקע איז בעשלאָסען געוואָרען די ווענדונג אָפּצוּוואַרפען און זיך ווענדען וועגען דעם גאַנצען ענין צום פרעזידענט זשעמענצקי און איהם אָנצווייזען, אַז דער שטאָט־ראַט האָט שוין לאַנג בעשלאָסען נישט צו נעהמען פון דער יודישער גמינע קיין קור־קאָסטען פאַר יודישע קראַנקע. די דעלעגאַציע וועט בעשטעהען פון פּרעזעס מינצבערג און די פרנסים ווייצמאַן און ניימאַן.

פערשידענע ווענדונגען וועגען אונטערשטיצונגען, צווישען זיי אויך די ווענדונג פון די ראָספּשער נשרפים זענען איבערגעשיקט געוואָרען צו דער סאָציאַלער הילפס־קאָמיסיע.

די פערוואַלטונג פון דער יוראַאיסטישער ביבליאָטעק ביי דער טלאָמאַצקער סינאַגאָגאַ האָט זיך געווענדעט צו דער לאָדזער קהלה צו אַסיגנירען 10 טויזענד זלאָטים אויף צו פערענדיגען דעם בנין פאַר דער ביבליאָטעק, וועלכער וועט קאָסטען 1 מיליאָן זלאָטים.

די פאָרשטעהער פון די אָפּאָזיציאָנעלע גרופען ווייזען אָן, אַז מיט דער ראָזינער סובסידיע וויל די מעהרהייט געפעלען אין געוויסע אָפיציעלע קרייזען, וועלכע שטעהען אין דער שפּיץ פון דער ראָזינער ביבליאָטעק. צום סוף ווערט בעשלאָסען צו אַסיגנירען 5000 זלאָטים. די ראָזינע סומע זאָל אַריינגעשטעלט ווערען אין ביודזשעט פון יאָהר 1929.

נאָכ'ן אָנעהמען דעם קאַסע־בעריכט ווערט אָנגעגעבען אַ בעריכט פון דער ווירטשאַפטס־קאָמיסיע. דערביי ווערען בעשטעטיגט די געהעכערטע געהאַלטען פאַר די אָנגעשטעלטע, דאָגעגען ווערט אָפּגעוואָרפען דער בעשלוס פון דער קאָמיסיע צו פערמאַכטען דעם פּלאַץ אויף בושעווינער 156, דערביי ווערט גענומען אין אַכט דער בעשלוס פון דער קאָמיסיע צו בעגייען די בעמיהונגען, אַז פאַר'ן בית־עולם אויף בושעווינער גאַס זאָל אַוועקגעשטעלט ווערען בייב טראַמוואַי אַ וואַרטעזאַל, די בעמיהונגען דאַרף אַרורכפיהרען דער מיטגליד פון דער קאָמיסיע ה' מ. העלמאַן.

ס'ווערט אויך אָנגענומען דער בעריכט פון דער סאָציאַלער הילפס־קאָמיסיע מיט איינינע אויסבעסערונגען, דעם בעריכט האָט אָפּגעגעבען פרנס ווייצמאַן.

פּראָטעסט־רעזאָלוציעס

אויף אַ זיצונג וועגען די קראַנקען־קאַסע־וואַהלען!

(2) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון די פאָרשטעהער פון עטליכע וואַהל־קאָמיטעטען צו די וואַהלען פון קראַנקען־קאַסעס. אויף דער זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען די פעראָרדנונג וועגען אָפּלעגען די וואַהלען. ס'איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע: 1) די פעראָרדנונג וועגען אָפּלעגען די וואַהלען איז נישט געזעצליך, און האָט קיין שום בעגרינדונג נישט. דאָס פערעפענטליכען פון דעם נייעם טערמין פון די וואַהלען איז פאָרמעל נישט אין אָרדנונג.

2) ס'איז אויך נישט געזעצליך, אַז אין איצטיגען מאָמענט זאָל מען פאָדערן וועלכע ס'איז דאָקומענטען אָדער צייגנישען.

3) די פעראָרדנונג איז אַן'אַטענטאַט אויף די רעכט פון די בירגער. ביי קיין שום וואַהלען אין קראַנקען־קאַסע אָדער אַפילו אין שטאָט־ראַט און אין סיים, האָט מען פון די קאַנדידאַטען אַזעלכע צייגנישען נישט געפאָדערט.

4) דורך דער פעראָרדנונג האָבען הן די קראַנקען־קאַסע און הן די וואַהל־קאָמיטעטען געהאַט גרויסע שאָדענס, און אַריינגעבראַכט אַ דעזאָריענטאַציע צווישען די פערזיכערטע.

צוליב דעם פּראָטעסטירען די פערזאַמעלטע ווי אַמשאַרפסטען און וואָרנען, אַז זיי וועלען פון דער פעראָרדנונג ציהען די ווייטגעהענדסטע רעכטליכע קאָנסעקווענצען. די פערזאַמעלטע פאָדערן פון דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע, אַז זי זאָל בעשטעטיגען אַלע קאַנדידאַטען־ליסטעס אין דער לאַגע, ווי זיי זענען איצט.

אונטערגעשריבען זענען די ליסטעס 5, 6, 10, 11, 12 און 14.

א מעדאַל פאַר ראַטעווען א קינד

האָט בעקומען אַ שילער פון דער היגער האַנדעלס־שולע.

(2) דעם פאָריגען זומער אין יוני האָט די דירעקציע פון דער היגער האַנדעלס־שולע אָרגאַניזירט אַן'אויספלוג קיין פּיעטריקאָוו, סוליאָוו און אין דער אומגעגענד כדי צו בעזוכען די היסטאָרישע ערטער, פאַבריקען א. ד. גל. ווען די אויספלוגער האָבען זיך געפונען אויפ'ן ברעג פון דער פּיליצע, האָט איינער פון די שילער, דער 18־יעהריגער קאַזימיערוש קלאָסאָוויטש בעמערקט, אַז עס טרינקט זיך אין טייך אַ קליין יונגעלע, וועלכער האָט זיך געבאָדען אין דער פּיליצע, קלאָסאָוויטש האָט נישט קיין סך געטראַכט, באַלד אַריין אין וואַסער און דאָס קינד געראַטעוועט.

עס איז דערביי כדאי צו בעמערקען, אַז אויפ'ן ברעג האָבען זיך געפונען אַ סך עלטערע פערזאָנען און קיינער האָט זיך נישט גענומען ראַטעווען דאָס טרינקענדע קינד.

וועגען דער העלדישקייט פון דעם שילער קלאָסאָוויטש האָט די ראָרטיגע פּאָליציי צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל, און מיטגעטיילט וועגען דעם די וואָיעוואָדען־מאַכט; די וואָיעוואָדזטווע האָט וועגען דעם ראַפּאָרטירט דעם אינערן־מיניסטעריום.

ערהענעכטען האָט די שטעטישע סטאַראָסטווע אין לאָדז בעקומען פון דעם אינערן־מיניסטער נעג. סלאַוואָי־סקלאַדקאָווסקי אַ מיטיילונג, אַז קלאָסאָוויטש איז פאַר זיין העלדענטאַט אויסגעצייכענט געוואָרען מיט אַ מעדאַל פאַר ראַטעווען אומקומענדע".

די שטעטישע סטאַראָסטווע האָט מיטגעטיילט וועגען דעם די דירעקציע פון דער האַנדעלס־שולע.

נעכטען איז אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אין דער האַנדעלס־שולע פאָרגעקומען אַ פייערליכקייט בעת וועלכער מען האָט דעם שילער קלאָסאָוויטש אָפּגעגעבען דעם מעדאַל.

אַקציע וועגען פערזיכערונג אויף עלטער.

אין „פּראַצאַ" איז פאָרגעקומען אַ רעלעגאַטען־פערזאַמלונג וועגען פערזיכערונג אויף עלטער. דער רעפערענט קאַזשמירטשאַק האָט אָנגעוויזען, אַז ס'זענען שוין אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ רייהע פּראָיעקטען, וועלכע זענען אָבער נאָך אין סיים נישט אַריינגעטראָגען געוואָרען. ער לעגט פאָר פאָרצוגעהן מען אַן'אַקציע כדי צוצואיילען דאָס איינפיהרען דעם ראָזינען געזעץ.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו זאַמלען אונטערשריפטען ביי אַלע לאָדזער אַרבייטער, און די אונטערשריפטען אַריבערשיקען צום מלוכה־פּרעזידענט און צום פּרעמיער־מיניסטער.

ווייטער איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען די שטיצע־געלדער, וואָס קומען אַ זעקס רעזערוויסטען, די פערזאַמלונג האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען אָנעהמען די ראָזיגע אונטערשטיצונגען. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אויפצופאָרערן אַלע אַרבייטער צו שטיצען די שטרייקענדע פון דער „ווירזשעמער סאַנאַטאָריום".

———:0:———

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32=41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד.

רעגיסטראַציע פון יאָהרגאַנג 1908.

היינט דאַרפען זיך רעגיסטרירען אַלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 12. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען:

A. B. C. D. E. F. G. H. Ch. I. J. K. L. Ł. M.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר אין לאָקאַל פון מיליטעריש־פּאָליציאַישען ביוראָ ביים מאַגיסטראַט (פּיעטרקאָווער 212) און קומט פאָר פון 8.15 ביז 1 אַ זייגער בייטאָג.

קאָנטראָל־פערזאַמלונגען פאַר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאָוואָ־טאַרגאָוואַ 18 דאַרפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין 1890, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און זייערע נעמען הויבען זיך אָן אויף אַלע בוכשטאַבען.

דינסטאָג — פון 1890 אויף

A. B. C, D. E. F. G. H. Ch.

אויף קאָנסטאַנטינער 62 דאַרפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין י. 1888, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען אויף די בוכשטאַבען

O. P.

דינסטאָג — פון 1888 י. אויף

R. T.

היינט דאַרפען זיך שטעלען אויף לעשנאָ 9, די רעזערוויסטען פון 1903 י. וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7־טען קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן אויף

M. N. O. P. R.

דינסטאָג — פון 7. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט אויף

S. T. U. W. Z.

אויף נאָוואָ־צעגעלניאַנאַ 51, דאַרפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1896 י., וואָס וואוינען אין 1, 4 און 6 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט, מיט די פאַמיליען־נעמען אויף אַלע בוכשטאַבען.

דינסטאָג — פון 1897 יאָהר פון 7 און 10. קאָמיסאַריאַט אויף אַלע בוכשטאַבען.

אַ קאָנטראָלע אויף די לאָדזער באַהן.

די טעג איז קיין לאָדז אָנגעקומען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון דער באַהן־פערוואַלטונג מיט'ן פּרעזעס פון דער וואַרשעווער דירעקציע ביינעקאָוויטש בראש. די קאָמיסיע וועלכע האָט געהאַט פאַר אַן'אויפגאַבע מאַכען אַ דרינגענדע אינספּעקציע פון די באַהנען, האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף אַלע סטאַנציעס פונ'ם לאָדזער באַהן־קנופּ. אין לאָדז האָט די קאָמיסיע געווײלט קוים אַ שעה־צייט.

10 שטאַטישע סטיפּענדיעס.

לכבוד דעם 10־יאָהריגען אונאָפּהענגיגקייטס־יובילעי פון פוילען האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען איינצואָרדנען 10 סטיפּענדיעס פאַר סטודענטען פון העכערע לעהר־אַנשטאַלטען אין פוילען. דער סטאַטוט פון די סטיפּענדיעס ווערט אויסגעאַרבייט און וועט דאַרפען בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן שטאָט־ראַט!

„מחזיקי חולים".

„מחזיקי חולים" אין שייבלער'ס ראַיאָן האָט אין לויפענדען יאָהר ערטיילט מעדיצינישע הילף 4,573 קראַנקע. די פערוואַלטונג נעהמט יעצט פאַר די טעטיגקייט נאָך צו פערשטאַרקען.

Dr. Z. Rakowski
[illegible]
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
[illegible]

אפּהאַנגען וועגן בוי פון בניז פאַר פּ.ה.אָ.

בשעתו האָט געמאַכט אַ רושם דער פּראָצעס פון מאַריאַן ליגרע און הילהעלם באַז, וועגן דעם בוי אויף נאַרוטאָוויטש־נאַס פאַר'ן פּ. ק. אָ. אין דער ערשטער אינסטאַנץ זענען זיי פאַרמשפּט געוואָרען, דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט זיי אָבער באַפרייט. דער פּראָקוראָר האָט אַריינגעבראַכט אַ קאַסאַציע און די גענעראַל־פּראָקוראַטור האָט געפאָדערט, אַז דער מלוכה־אוצר זאָל נישט זיין פאַראַנטוואָרטליך פאַר דער גאַראַנטיע אויף 80.000 זל. וועלכע ס'האָט אַרויסגעגעבן דער לייטער פון פּ. ק. אָ. ליגרע אויפ'ן נאָמען פון זיין ברודער מאַריאַן.

פרייטאָג זענען ביידע אַפּעלאַציעס בעטראַכט געוואָרען אין העכסטען געריכט. די אַפּעלאַציע פון פּראָקוראָר איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען. די אַפּעלאַציע פון דער גענעראַל־פּראָקוראַטור איז איבער־געשיקט געוואָרען אין אַפּעלאַציע־געריכט, וואו זי זאָל נאָכאַמאָל בעהאַנדעלט ווערען.

צום אָנקומען פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאַציע.

עס ווערען ווייטער געמאַכט ענערגישע הכנות צום פייערליכען קבלת־פּנים פאַר די חשוב'ע ארץ־ישראל געסט, וועלכע קומען היינטיגען פרייטאָג קיין לאָדז.

ביי דער באַהן וועלען די געסט אויפנעהמען פאָרשטעהער פון די ציוניסטישע גרופּירונגען, פון פערשידענע אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטליכע אינ־סטיטוציעס.

גלייכצייטיג ווערען אויך געמאַכט פאָרבערייטונ־גען צו דער גראַנדיעזער אַקאַדעמיע, וואָס קומט פאָר זונטאָג, ר. 25. ה. ח. אין פילהאַרמאָניע זאָל מיט דער בעטיילינגג פון די ה"ה לייב יפה און שמואל זשוכוביצקי, וועלכע וועלען רעפערירען וועגען דער לאַגע און פּערספּעקטיווען פון ארץ ישראל־אויפבוי אין דער פייערונג וועלען אויך אַנטיילנעמען די אָרקעסטערס פון די העברעאישע גימנאַזיעס, די שומרים אָרגאַניזאַציע א. א. וו. עס ווערען אויך איינגעלאַדען פערשידענע דעלעגאַציעס.

די איבעריגע פּרטים וועלען מיטגעטיילט ווערען אין די נאָהנטסטע טעג. בילעטען צו דער אַקאַדעמיע שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביוראָ (צענעל־ניאַנאַ 4).

די פערגיטיגונג פאַר דער פאַ־מיליע פון הרב מייזעל ז"ל.

(—) ווי מיר דערוויסען זיך וועט אין פער־לויף פון היינטיגער וואָך ענדגילטיג ערלעדיגט ווערען דער ענין פון דער פערגיטיגונג פאַר דער פאַמיליע פון הרב מייזעל. די גרויס פון דער סו־מע איז שוין פעסטגעשטעלט געוואָרען, ס'האַנדעלט זיך נאָר וועגען דער איבערוואַלאָריזירונג.

צוגאָב-ראַפּאָרט פון אָפיצירען.

(ב.) היינט וועט פאָרקומען אַ צוגאָב קאָנ־טראָל־ראַפּאָרט פון רעזערוו־אָפיצירען, לאַנדשטור־מיסטען און מיליטער־בעאַמטע.

דער ראַפּאָרט וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון פּ. ק. או. אויף ציגעל גאַס 51, 9 אינדערפריה.

אַ פּראָצעס וועגען 200,000 דאָלאַר

(2) שבת, דעם 17 ד. ח. האָט אין דער האַנדעלס־אָפּטיילונג ביים היגען קרייז־געריכט גע־זאָלט פאָרקומען דער פּראָצעס פון ג. ציטינגאָן און קאָמפּ. געגען דער פירמע קעסטענבערג וועגען אַ חוב פון 200 טויזענד דאָלאַר.

מחמת צום פּראָצעס זענען נישט געקומען פון וואַרשא צוליב קראַנקהייט דער אַדוו. רימאָוויטש און אַדוו. נאַגורסקי איז דער פּראָצעס אָפּגעלעגט געוואָרען אויפ'ן 30 ד. ח.

פּערזענליכעס.

דער געהילף פון לאָדזער שטעטישען סטאַ־ראָסטע ה' שער פערלאָזט זיין אַמט און ווערט פון 1־טען דעצעמבער אַ סטאַראָסטע אין ראַדאָמסק. ה' שער איז געווען רעפערענט אין וואָיעוואוד־שאַ און איז שפּעטער איבערגעטראָגען געוואָרען אין שטעטישען סטאַראָסטע אַלס לייטער פון זיכע־רונגס־אַמט און פאָרטרעטער פון שטאָטישען סטאַ־ראָסטע.

פערשידענעס.

מיר בעטען, אַז עמיצער פון דער פאַמיליע ראָזענוואַלד זאָל זיך מעלדען צו אונז אין רעדאַק־ציע היינט צווישען 6—8 אָוועגד.

„גלאָס קופּיעצטוואַ".

ס'איז ערשינען דער נאָוועמבער־נומער פון „גלאָס קופּיעצטוואַ" מיט אַ רייה אַקטועלע אַר־טיקלען וועגען סוחר'ישע ענינים. צוו. אַנד. איז אין דעם נומער אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל פון וועזש־ביצקי'ן וועגען די נויטיגע שטייער־רעפאָרמען.

אויבערקאָמיסאַר איזידאָרטשיק פערלאָזט לאָדז.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער איצטיגער אויבערקאָמיסאַר פון היגער פּאָליציי בעשטימט אַלס וואָיעוואָדע־קאָמענדאַנט פון דער מלוכה־פּאָלי־ציי אין ווילנע, און אין די נאָהענטסטע טעג פער־לאָזט ער לאָדז.

זיין ממלא מקום אין לאָדז איז נאָך דערווייל נישט בעשטימט.

יודישע ביכער אין די שפּיטאָל-ביבליאָטעקען

פאָרשלאַג פון לאַווניק ד"ר מאַרגאָליס.

אויף אַ זיצונג פון דער געזונדהייטס־אָפּטיי־לונג ביים מאַגיסטראַט, האָט לאַווניק ד"ר מאַר־גאָליס פאָרגעלעגט, אַז אין די ביבליאָטעקען, וואָס געפינען זיך ביי די היגע שפּיטאָלען, זאָלען אַריינ־געפיהרט ווערען אויך יודישע ביכער.

דער דאָזיגער פאָרשלאַג איז אָנגענומען גע־וואָרען, און אין איינציגע ביבליאָטעקען ביי די שפּי־טאָלען גיט מען שוין אַרויס צו לעזען די יודישע קראַנקע, ביכער אויף יודיש.

ביי די פיש-קליינהענדלער.

די טעג איז פאָרגעקומען אַ פאַך־פערזאַמלונג פון קליין־פיש־הענדלער פעראיין אין לאָדוש (זאַ־וואַדזקא 5). פּרעזעס שנורמאַן גיט אַנ'איבערבליק איבער דער אַלגעמיינער לאַגע פון פיש האַנדעל, עס רעדען אויך אַ. קירשבוים א. מאָשקאָוויטש, אויך שמואל לייבאָוויטש, וועלכע ווייזען אָן ווי טרויעריג עס איז אָוועקגעשטעלט דער פיש־האַנ־דעל, עס ווערט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע מיט אַ מעהרהייט שטימען, אַז די קליינהענדלער זאָלען נישט נעהמען קיין פיש ביי די צווישענהענדלער. וועגען דער הילפס־קאַסעס רעדען שמואל לייבאָ־וויטש און מנחם פּיעטרקאָווסקי און פאָדערען אויף יעדען מיטגליד אונטערשטיצען די גמילת־חסדים קאַסע. צום סוף ווערט בעשלאָסען צו פייערען דעם יובילייע פון 10 יאָהר עגזיסטענץ פון פעראיין.

מיט אַ מעסער אין זייט.

אויף דאָלנע גאַס האָט אַ געוויסער הוגאָ שיץ בעקומען אַ מעסער אין זייט. ווער די אָנפאַ־לער זענען ווייסט מען נאָך נישט. פּאָליציי זוכט.

500 זל. בעלוינונג!

בעקומט דעריעניגער, וועלכער וועט מיר אָנווייזען

די גנבה פון 18 טינדלעך הערינג.

וועלכע מען האָט מיר גנ'גנב'עט אין דער נאַכט פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג, דעם 15 נאָוועמבער ד. י. דיסקרעציע געזיכערט.

מענדל זאַנדמאַן, קאַשטשעלנאַ 3.

(הערינג־געשעפט).

2593

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) מ. ליפּעץ (פּיעטריקאָווער 193), ע. מי־לער (פּעטריקאָווער 46), וו. גראָשקאָווסקי (קאָנ־סטאַנטינער 15) אַ. פּערעלמאַן (ציגעל־גאַס 64), ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), ס. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

2 יאָהר פאַר דעזערציע.

עהרענצכטען איז אַ געוויסער יצחק שטיבעל פערמשפּט געוואָרען דורכ'ן מיליטער־געריכט אויף 2 יאָהר טורמע פאַר דעזערציע אין יאָהר 1920

זעלבסטמאָרד

פון אַ גייסטיג קראַנקער פרוי

(2) אויף זשעלאָנע 48 האָט געוואוינט די פאַמיליע מאַדער. די פרוי האָט בעת דער בעלאַ־גערונג פון לאָדז בעקומען אַ נערווען־ערשיטערונג. זי האָט זיך געהיילט און אויסגעהיילט. אין 1920 י., בעת דער באָלשעוויסטישער אינוואַזיע, איז זי אין וואַרשאַ ווידער קראַנק געוואָרען און האָט זיך שוין נישט אויסגעהיילט.

שבת, ווען זי איז אַליין געבליבען אין שטוב, איז זי צוגעגאַנגען צום פענסטער און זיך אַראָפּ־געוואָרפען פון 3 שטאָק. די אַרויסגערופענע פּאָ־גאָטאָוויע האָט נאָר פעסטגעשטעלט דעם טויט.

פונאַנדערגעלאָזט דעם שטאָט-ראַט אין פּיעטריקאָוו.

(2) צוליב דער פערענדיגטער קאַדענץ, איז פונאַנדערגעלאָזט געוואָרען דער שטאָט־ראַט אין פּיעטריקאָוו. די וואַהלען צום ניים שטאָט־ראַט זע־נען בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 30 דעצעמבער.

פון קינאָ „ספּלענדיד".

פון פרייטאָג אָן ווערט אין קינאָ טעאַטער „ספּלענדיד" דעמאָנסטרירט מיט גרויס ערפאָלג דער סענסאַציאָנעלער פילם א. נ. „וו י ע ר א מ י ר צ ע ו ו א" מיט דער בעריהמטע שוישפּילערין מאַריאַ יאַקובין אין דער הויפּט־ראָלע.

דער דאָזיגער פילם געהערט צו די שעהנסטע בילדער פון קינאָ רעפּערטואַר, סיי די שפּיל פון די שוישפּילער און סיי די אויסשטאַטונג לאָזען איבער אויפ'ן צושויער אַ שטאַרקען איינדרוק.

היינטיגער אויפטריט פון אַרטור רובינשטיין.

היינט מאָנטאָג אָוועגד וועט אויפטרעטען אין פילהאַרמאָניע דער בעריהמטער פּיאַניסט אַרטור רובינשטיין. רובינשטיין געהערט צו די גרעסטע קלאַוויר־ווירטואָזען פון אונזער צייט און זיינע קאָנצערטען זענען קינסטלערישע געשעהענישען. זיין קאָנצערט ווערט דעריבער ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

קלייניגקייטען.

אַ נויטיגע רעפאָרם.

אויראי מוזען מיר מודה זיין, אַז מיר האָבען ביי אונז אַ טראַמוואַי מיט אַלע מעלות, גרויסע, שעהנע, ליכטיגע און זויבערע וואַגאָנען, און די טראַמוואַי־דירעקציע זאָרגט כסדר אויסצובעסערן די קאָמוניקאַציע, אַפילו מיט „פּשעשאַדקעס" וועגען די פּאַסאַזשירען בעוואָרנט, אַזוי אַז פאַר'ן זעלבען בילעט זאָל מען זיך קאָנען איבערזעצען אויף אַ צווייטע טראַמוואַי־ליניע.

האָט דאָך אוראי די טראַמוואַי־דירעקציע כשה פּערדינט מ'זאָל איהר געבען אַ שעהנעם דאַנק פאַר אַזאַ גוטע בעהאַנדלונג און מ'וואָלט איהר דאָס געוויס שוין לאַנג געטון, ווען נישט דער צושטער־ער שלום־בית, וואָס הערשט צווישען די פּאַסאַזשירען מיט די קאָנדוקטאָרען טאַקע נאָר איבער אַ קליי־ניגקייט.

אויף איבערזעצען זיך פון איין ליניע אויף דער צווייטער זענען בעשטימט געוויסע פּונקטען, וועגען אָבער ראָ אַ טייל פּאַסאַזשירען, וואָס זענען נישט בעקאַנט אין די הלכות „פּשעשאַדקע" און שטייגען אָפּ נישט אויף די בעשטימטע שטעלען צוליב וואָס די קאָנדוקטאָרען קוועסטיאָנירען זיי, עס קומט צו אַ חלוקי־דעות און גאַנץ אָפט אויך צו נישט קיין פּאַרלאַמענטאַרישע אויסדרוקען.

כדי אויסצומיידען אַזעלכע מחלוקה'ס וואָלט זעהר גלייך געווען, אַז אין יעדען וואַגאָן זאָל זיין אַרויסגעהאָנגען אַנ'אָנווייזונג אויף וועלכע שטעל דער פּאַסאַזשיר האָט דאָס רעכט אומצוטשטייגען ובזכות זה וועט זיין שלום אויף די פּאַסאַזשירען. שלום אויף די קאָנדוקטאָרען און אין די וואַגאָנען וועט זיין שטיל.

שא.

טעלעגראַמען.

ווינער אַנטיסעמיטען דראָהען מיט אונרוהען.

צום אַלזשליטיבען צוזאַמענפאָהר פון ציוניסטען־רעוויזיאָניסטען.

וויען, 18, (יט"א טעלעגראַפיש) אין דער צעמבער דאַרף דאָ פאָרקומען דער אַלוועלטליכער צוזאַמענפאָהר פון די ציוניסטען־רעוויזיאָניסטען.

די אַנטיסעמיטען דראָהען מיט אונרוהען, ווי דאָס איז געווען בעת'ן ציוניסטישען קאָנגרעס.

די רעוויזיאָניסטען האָבען זיך געווענדעט צו דער מאַכט, אַז זי זאָל אָנעהמען פערהיטונגס־מיט־לען, און האָבען גלייכצייטיג געבילדעט אַנ'איינענע זעלבסשוץ.

דער „קוריער פּאָראַני"

האָט יודישע אינפאָרמאַציעס פון דער „ערשטער קוועלע".

אין וואַרשאָווער „קוריער פּאָראַני" לעזען מיר אונטער'ן קעפּעל „אַ יורישע מלוכה אָהן יורען" פאָלגענדעס:

„צוליב דעם, וואָס די אימיגראַציע קיין פּאַ־לעסטינע האָט זיך בעדייטענד פערקלענערט און עס פאָהרען נאָך פון דאָרט אַרויס אַ סך יורען, האָט די לייטונג פון דער ציוניסטישער בעוועגונג פאַר־געלעגט נישט צו פערעכענען צו די בעשטענדיגע איינוואוינער פון פּאַלעסטינע די אַראַבער־וואַנדערער (בעדואינער) אין דער צאָהל פון 25,000 פּערזאָן. די פּראָפּאָזיציע האָט דעם ציל צו פערקלענערען די צאָהל פון דער נישט־יורישער בעפעלקערונג אין פּאַלעסטינע פון 650,000 אויף 400,000, כדי אַזוי אַרום אויפצוהויבען די פּראָצענט־פערהעלטניש פון דער יורישער בעפעלקערונג 150,000 אין פער־גלייך מיט דער אַראַבישער.

די ענגלישע פּרעסע מיינט אָבער, אַז אַזאַ קאַלקולאַציע אויף פּאַפּיר וועט מיט נאָרנישט ענ־דערען די סיטואַציע פון די יורען אין פּאַלעסטינע. צווישען די בעדואינער איז צו בעמערקען אַ טענ־דענץ זיך צו בעזעצען אויף ערד, פערגרעסערט זיך אויך די אַראַבישע בעפעלקערונג צוליב די פערבעסערטע היגיענישע בעדינגונגען אין לאַנד. אָבער וואָס איז שייך דער יורישער בעפעלקערונג איז לויט דער מיינונג פון איינציגע ענגלישע ספערען, נישטאָ קיין האָפנונג, אַז די בעפעלקערונג זאָל זיך פער־גרעסערען (?!).

ספּאָרט-בעוועגונג.

נישט־קוקענדיג דערויף, וואָס די מייסטער־שאַפטס־מעטשען האַלטען זיך שוין ביים פערענדיגען און ס'איז נאָך געבליבען געצעהלטע מעטשען צו שפּילען וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען, איז נאָך נעכטען געווען אויף די ספּאָרט־פּלעצער אין פּוילען גאַנץ לעבעדיג. אויסער די מייסטערשאַפטס־מעטשען פון יעדער שטאָט, וואָס קומען נאָך פאָר אין אַ טייל שטעט, האָבען די גרעסטע טייל פוסבאַל־קלובען נעכטען איינגעאָרדענט אַ גאַנצע רייה פרייגע־שאַפטס־מעטשען, אַזוי אַז מ'האָט ווייניג דערקענט דאָס דער פוסבאָל־סעזאָן איז שוין געענדיגט.

אויך וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען זענען נעכטען פאָרגעקומען 5 מעטשען, וועלכע האָבען געהאַט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר דער מייס־טערשאַפטס־טאַבעלע אויפ'ן יאָהר 1928, ווייל ס'האָבען נאָך געשפּילט די 2 שטאַרקסטע קאָנקורענטען אויפ'ן טיטול „מייסטער פון פּוילען", און נעמליך, דער ביז־איצטיגער מייסטער פון פּוילען די קראַקאַ־ווער „ווּיסלאַ" האָט געשפּילט מיט דעם שטאַרקען קאַטאָוויצער „1־טען פוסבאַל־קלוב" און איהר שטאַרקער קאָנקורענט אויפ'ן ראָזינגען טיטול די פּוזנער „וואַרטאַ" מיט די לאָדזער „טוריסטען".

די דאָזיגע 2 מעטשען האָבען, ווי געוואָנט, געהאַט אַ גרויסע בעדייטונג, ווייל, ווען די פּוזנער „וואַרטאַ" וואָלט געוואונען ביי די „טוריסטען" (וואָס מ'האָט אָנגעזען פאַראויסגעזאָגט) און די „קראַקאָווער „ווּיסלאַ" וואָלט פערשפּילט אין קאַטאָוויץ, וואָלט נאָך וואַרטאַ געהאַט גרויסע שאַנסען צו בעקומען דעם טיטול „מייסטער פון פּוילען" אויפ'ן יאָהר 1928

די נעכטיגע רעזולטאַטען פון די 2 מעטשען האָבען שוין די פּראַגע אינגאַנצען אויפגעקלערט, דערמיט וואָס „וואַרטאַ" האָט פערשפּילט צו די „טוריסטען" 0:1 און „ווּיסלאַ" האָט רעמיזירט מיט „1. קאַטאָוויצער פוסב. קלוב" איז „ווּיסלאַ" געוואָרען אויך אויפ'ן 1928־טען יאָהר אַלס „מייסטער פון פּוילען" דאַנקענדיג „וואַרטאַ" פערנעהמט אַזוי אַרום דאָס צווייטע אָרט אין דער מייסטערשאַפטס־טאַבעלע.

אַ קלענערע בעדייטונג האָבען געהאַט די איבריגע מייסטערשאַפטס־מעטשען, וועלכע האָבען זיך פערענדיגט מיט פאָלגענדע רעזולטאַטען:

„טשאַרני" (לעמבערג)—„לעגיאַ" (וואַרשאַ) 1:0
„פּאָלאָניאַ" (וואַרשאַ)—„רוך" (קאַטאָוויץ) 4:3
„וואַרשאַוויאַנקאַ"—„שלאָנסק" 1:3

ל אָ ד ז.

„ל.ט.ס.ג." — „גאַרבאַרניאַ" (קראָקע) 1:5 (0:0) מעטש וועגען אַריינגעהען אין דער „עקסטראַ־קלאַס".

„ל.ט.ס.ג" II — „ביעג" 0:3
„ל.ק.ס." I ב — „טוריסטען" I ב 2:2
„חשמונאי" — „וו.ק.ס." 1:4 (1:2)

פּ אַ ב י אַ נ י ץ.

„חשמונאי" — „פּ.ט.צ." (פּאַביאַניץ) 7:2
„טאָקאָל" (פּאַביאַניץ) — „אָרקאַן" 0:1.

ה. ב—ן.

אַמאָדנע סענסאַציע פון די הויכע פענסטער אין פּאַריז

פּאָליציי דעקט אויף אַ גאַנצע באַנדע גנבים, וואָס געבען זיך אָפּ מיט פער־פיהרען ליבעס מיט אַריסטאָקראַטקעס און פרעסען דערנאָך פון זיי אַרויס געלד.

פּאַריזער גנבים און שווינדלער פון דער אונטערוועלט זענען לעצטענס געפאַלען אויף אַ זעהר אָריגינעלען איינפאַל ווי אַזוי צו גנבענען און רויבען, און דערביי נישט זיין אין געפאַהר צו ווערען פערפאָלגט פון דער פּאָליציי.

דער איינפאַל איז פאָלגענדער:

די גנבים און שווינדלער ווייסען, אַז עס זענען פאַראַן אין פּאַריז מיידלעך, באַלעבאַטישע טעכטער, קינדער פון דער אַריסטאָקראַטיע, פון מענשען „מיט אַ נאָמען“ און מיט אַנ'אָרט אין דער געזעלשאַפט, וועלכע ווערען זעהר אָפּגעהיט פון זייערע עלטערן, אַז זיי זאָלען זיך נישט חבר'ען מיט אַבי־וועמען און נישט פיהרען זיך אַזוי צולאָזען, ווי מיידלעך פיהרען זיך אין פּאַריז. אַזעלכע מיידלעך ציהט עס גראָד דוקא צום פּאַריזער פרייען לעבען, און וואָס מעהר זיי ווערען אָפּגעהיט פון זייערע עלטערן אַז זיי זאָלען נישט געהן אויף קיין „שלעכטע וועגען“, אַלץ מעהר וועהען זיי פון צייט צו צייט זיך אַוועקצודרעהען פון דער היים און צו שליסען בעקאַנטשאַפט מיט וועמען עס לאָזט זיך. דאָס איז אַ בעקאַנטשאַפט אויף איין מאָל, אויף עטליכע שטונדען און אויף קיינמאָל מעהר נישט צו זעהן זיך. אַ צווייטען מאָל זוכט מען זיך ווידער אַנדערע בעקאַנטשאַפט. אַזוי־אַרום קען מען זיין ביי טאַטע־מאַמע אַ פיין לייטיש קינד...

פּאַריזער לעבעדיונגע ווייסען שוין לאַנג פון דעם, און יעדער איינער פון זיי ווייס צו דערצעהלען פון אינטימע בעגעגעני'שען מיט יונגע מיידלעך, וועלכע האָבען אָבער פאַר קיין פאַל נישט געוואָלט זאָגען וואו און ווען מען קען זיי נאָכאַמאָל טרעפען.

לעצטענס האָבען פּאַריזער שווינדלער גענומען שלאָגען קאַפּיטאַל פון דעם סאָרט מיידלעך. פּאַריזער גנבים טוען זיך אָן עלעגאַנט און לאָזען זיך אַרויס אין גאַס אַריין זוכען בעקאַנטשאַפט. און אויב מען ווערט בעקאַנט מיט אַ יונגער דאַמע, און עס ווייזט זיך אַרויס אַז דאָס איז איינע פון יענע באַלעבאַטישע טעכטער, וואָס היטען זיך פאַר אַ „גוט אויג“, אַמוזירט מען זיך מיט דער דאַמעלע וויפיל דאָס האַרץ געלוסט און דערנאָך זאָגט מען צו איהר:

— און אַצינד, מיידעלע, ווייז אָקאָרשט אַהער דעם בייטעל, און לאָמיך איבערצעהלען צי האָט עס מיר געלוינט. און דאָס רינגעל גיב אַהער, און דאָס שעהנע בראַסלעטעל, וואָס דו טראָגסט אויף דער האַנד, גיב אַהער...

פערשטעהט זיך, אַז דאָס מיידעל וויינט און חלש'ט, און בעט זיך, מען זאָל זי אָפּלאָזען, אָבער עס העלפט ווי אַ טויטען באַנקעס.

— האָסטו געזוכט פערגעניגען — בעצאָהל.

פון דעם סאָרט רויבערייען האָבען גנבים אין פּאַריז לעצטענס געמאַכט גאַנץ גוטע ביזנעס. און דער גנב איז זיכער, אַז קיין האָן וועט נישט אַ קרעה טון, ווארים דאָס מיידעל וועט דאָך נישט געהן דערצעהלען, אַז זי איז געווען מיט אַ פרעמדען מאַן אין בולאָנער וואַלד, צי אויף אַנ'אַנדער אָרט וואו מען קאָן זיך אויסהיטען פון אַ זייטיג אויג.

אין דער לעצטער צייט זענען געמאָלדען געוואָרען צו דער פּאָליציי אַ גאַנצע רייה אַזעלכע פאַלען פון מיידלעך, וועלכע האָבען זיך בעקענט מיט יונגע־לייט, געפאָהרען מיט זיי אין בולאָנער וואַלד, און זיי זענען פון די „געליבטע“ בערויבט געוואָרען. פערשטעהט זיך, אַז די עטליכע פאַלען זענען נישט קיין איין פּראָצענט אַפילו פון די רויבערייען פון דעם אַרט וואָס ווערען בעגאַנגען, ווייל, ווי געזאָגט, די מעהרסטע האָבען מורא צו דערצעהלען און זיי מעלדען נישט דער פּאָליציי.

עס זענען פאַראַן נאָך אַ סאָרט שווינדלער אין פּאַריז. דאָס זענען עלעגאַנטע העררען, גוטע טענצער, וועלכע קומען אָפט אין די גרויסאַרטיגע „ראַנסינגס“. דאָרטען טאַנצען זיי מיט די אַריסטאָקראַטישע דאַמען, וואָס זייערע מענער האָבען קיין צייט נישט פאַר זיי, און זיי מוזען זיך אַליין זוכען ביסעל פערגעניגען. אָט די טענצער'ענען גרויסע בריות אויף אַראָפּצוציהען פון אַ דאַמע ביים טאַנצען אַ שנירעל פּערל, צי אַ בריליאַנטענע שפּילקע, און אַז עס גיט זיך איין מיט אַנ'אַריסטאָקראַטישער הויכגעשטעלטער דאַמע צו פערפיהרען אַ ליבע, קען מען שוין דערנאָך ציהען פון איהר געלד וויפיל עס לאָזט זיך.

די וואָך זענען די פּאַריזער צייטונגען פול געווען פול מיט אַזאַ פאַמיליען־סקאַנדאַל, וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען קליין, געוואָרען גרעסער און איז געוואָרען צום סוף אַזוי גרויס, אַז מען האָט געמוזט זיך אויסגלייכען און איבערבעטען.

דער סקאַנדאַל האָט פּאַסירט מיט אַנ'אָנגעזעהענער רייכער און אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע פון דער שטאָדט באָרדאָ. די צייטונג, וועלכע האָט די ערשטע אַרויסגעבראַכט אויף איהרע קאָלומס די דאָזיגע געשיכטע, פערזיכערט אַז דאָ האָט מען צו טון מיט אַ זעהר אָנגעזעהענער פאַמיליע, אַז דער מאַן פון דער פרוי, וועמען אַ טענצער האָט אין דער צייט וואָס ער האָט זיך מיט איהר געליבט בעגנבעט, איז אַ זעהר אָנגעזעהענער מענש, אַ מענש מיט אַ נאָמען, וועמענס נאָמען איז שוין אַפילו דערמאָנט געוואָרען אין בעצוג צו אַ מיניסטער־פּאָרטפעל; דערביי ענטשולדיגט זיך די צייטונג וואָס זי רופט נישט אָן קיין נעמען. לויט אַלע פּרטים וואָס ווערען דאָ אָנגעגעבען, איז קלאָר, אַז מען האָט דאָ נישט צו טון מיט אַ בלאָף, אָדער ווי מען רופט עס אין פּאַריז, אַ צייטונגס־קאַטשקע.

(אַ בריף פון פּאַריז.)

אַנ'אָנגעזעהענער פראַנצויזישער אַריסטאָקראַט פון באָרדאָ איז געקומען מיט זיין פרוי און 17־יעהריג'ער טאָכטער קיין פּאַריז. געקומען איז ער, זעלבסטפערשטענדליך, נאָר אין די אינטערעסען פון כלל. די פּאַרטיי־בעראַטונגען האָבען זיך גראָד פערצויגען, און אונזער אַריסטאָקראַט האָט נישט געקענט אָפּגעבען זיך מיט זיין פרוי און טאָכטער עטליכע טעג און נעכט. ביז צוויי און דריי ביינאַכט האָבען זיך די בעראַטונגען געצויגען. האָט ער איבערגעבעטען די פרוי און האָט זיך און זייער טאָכטער בעזאָרגט מיט בילעטען אין טעאַטער אַריין.

באַלד ווי איהר מאַן איז אַוועקגעגאַנגען, האָט די פרוי אָפּגערופען אויפ'ן טעלעפאָן איהר פריינדין, וואָס אויך איהר מאַן איז געווען פערנומען אויף די פּאַרטיי־זיצונגען און ער קען זיך מיט איהר נישט אָפּגעבען און נאָך דעם זעלבען אָווענד זענען די ביידע פרויען אָפּגעפאָהרען אין אַ טעקסי אויפ'ן „מאָנמאַרטר“, אַ פרעהליכער קוואַרטאַל אין פּאַריז און זיי זענען אַריין אין אַ טאַנץ־זאַל.

דאָרטען האָבען זיך די צוויי הויכגעשטעלטע דאַמען בעקאַנט מיט צוויי טענצערס, איינער אַ נעגער, און דער צווייטער אַנ'אַראַבער. און מען האָט געטאַנצט און געטאַנצט. דערווייל איז אַ שנור פּערל אין ווערט פון צוויי הונדערט טויזענט פראַנק, איבערגעגאַנגען פונ'ם האַלז פון דער אַריסטאָקראַטישער דאַמע וואָס איהר נאָמען טאָר מען נישט אָנרופען, אין דער קעשענע פון דעם אַראַבישען טענצער, וועלכער איז נישט קיין אַריסטאָקראַט און מען מעג דערפאַר אויסזאָגען, אַז זיין נאָמען איז — לאַהוט.

אָבער די אַריסטאָקראַטישע דאַמע איז געווען אַזוי פערקאָכט אין טאַנצען, אַז זי האָט גאָרנישט בעמערקט, גאָרנישט געפיהלט. שפּעטער האָבען ביידע פּאָרלעך זיך אָפּגערוהט פון טאַנצען און מען האָט געטרונקען צוזאַמען שאַמפּאַניער, און נאָך שפּעטער, אַז די צוויי הויכגעשטעלטע דאַמען זענען שוין געווען שכור, אויף אַזאַ הויכגעשטעלטען אופן, איז מען אַוועקגעפאָהרען אויף אַנ'אַנדער אָרט, וואו מען האָט זיך ערשט געלאָזט וואוילגעהן. ערשט אין דער פריה האָבען די צוויי טענצערס אַוועקגעשיקט זייערע צוויי געליבטע אין אַ שכור'ען און בעטויבטען צושטאַנד. נאָכדעם ווי זיי האָבען געמאַכט אַ גענויע אונטערזוכונג אין זייערע בייטעלעך און איר בעלאָזט נישט מעהר ווי זייערע פודער־באַקסעלעך.

אַזוי ווי די טענצערס האָבען שטאַרק איבערגעכאַפּט די מאָס און געבראַכט די אַריסטאָקראַטישע דאַמען צו אַזאַ צושטאַנד, האָט שוין די זאַך נישט געקענט בלייבען קיין סוד פאַר זייערע מענער, און די גאַנצע זאַך איז איבערגעגעבען געוואָרען צו דער פּאָליציי. טאַקע באַלד אויף מאָרגען איז אַרעסטירט געוואָרען דער אַראַבישער טענצער לאַהוט מיט אַ גאַנצע באַנדע אַזעלכע פּראָפעסיאָנעלע „טענצער“.

קוים האָט זיך די פּאָליציי צוגעריהרט צו דער באַנדע, האָט זי באַלד פעסטגעשטעלט, אַז מען האָט דאָ צו טון מיט אַ גאַנצער גוט־אָרגאַניזירטער שווינדלער־חברה, מענער און פרויען, וועלכע טאַנצען אין די פערשידענע „ראַנסינגס“ אויפ'ן פרעהליכען מאָנמאַרטר. אַהין קומען אַזעלכע וואָס אַ „גוט־אויג“ קען זיי שאַדען, און טאַנצענדיג בעגנבעט מען די הערשאַפטען פון דער העכערער געזעלשאַפט, און מען ציהט זיי אַריין אין ליבעס־אַוואַנטורעס, און שפּעטער צאַפּט מען פון זיי געלד.

קוים איז די באַנדע אַרעסטירט געוואָרען, און די הויכגעשטעלטע דאַמען זענען שוין סקאַנדאַליזירט געוואָרען, איז שוין די זאַך געגאַנגען ווייטער, און די מענער, די מענשען מיט נעמען, וואָס זענען כלומרשט געווען אַזוי פערנומען מיט די פּאַרטיי־בעראַטונגען, אַז זיי האָבען נישט געהאַט קיין צייט פאַר זייערע פרויען, האָבען איצט געמאָלדען, אַז טענצערינס, מיט וועלכע זיי האָבען געטאַנצט אין אַנ'אַנדער „ראַנסינג“ אויפ'ן עלבינגען מאָנמאַרטר האָבען זיי אויך בעגנבעט. און נאָך אַ ביסעל שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז איינער פון זיי, אויף וועמען מען האָט געזאָגט, אַז ער איז דער צוקינפטיגער מיניסטער, האָט זיך שוין זייט אַ לענגערע צייט אַריינגעלאָזט אין אַ ליבע מיט איינער פון דער באַנדע, אַ טענצערין מיט'ן נאָמען סואַרעל מערילא, און זי האָט געהאַלטען אין איין ציהען געלד פון איהם, אַז נישט האָט זי איהם געסטראַשעט מיט אַ פאַמיליען־סקאַנדאַל.

מיינט איהר דאָך, אַז איהר זענט שוין פערטיג? הויבט זיך גאָר נישט אָן.

איהר דאַרפט געדענקען, אַז ביי דער הויכגעשטעלטער פּאָרל איז פאַראַן אויך אַ 17־יעהריגע טאָכטער, וועלכע האָט אויך נישט פיינט צו טאַנצען און צו פיהרען ליבעס מיט טענצער, און אין יענער נאַכט, ווען דער טאַטע האָט פעראַטען די מאַמע, און די מאַמע — דעם טאַטען, איז זי געגאַנגען אין אַנ'אַנדער „ראַנסינג“ טאַנצען. און זי האָט זיך פערליבט אין דעם שעהנעם רייצענדען טענצער ליסטער. דאָס יונגע זעבעצעהן־יעהריגע מיידעל האָט זיך אַזוי היים פערליבט, אַז שוין אויף מאָרגען האָט זי געשריבען אַ זעהר הייסען ליבעס־בריוועל צו איהר געליבטען, דערמאָנט די שטונדען פון ליבע און גליק, וואָס זי האָט מיט איהם פערבראַכט, און אויסגעדריקט איהר הייסען וואונש און בעגעהר זיך מיט איהם ווי אַמשנעלסטען ווידער צו זעהן. איהר געליבטער, דער טענצער ליסטער, האָט גאָרנישט געהאַט דאַגעגען זיך מיט איהר נאָכאַמאָל צו זעהן, אָבער דערווייל מוז ער האָבען צעהן טויזענט פראַנק. דערביי האָט ער געגעבען אַנ'אָנצוהערעניש, אַז ער וואָלט איהר זעהר נישט געוואָלט פערשאַפען קיין אונאַנגענעהמליכקייטען, דערפאַר בעט ער זי, זי זאָל קומען מאָרגען אויף דעם און דעם אָרט, וואו זי וועט קענען ווידער פערברענגען מיט איהם אַזעלכע שטונדען פון ליבע און גליק און מיטברענגען מיט זיך צעהן טויזענד פראַנק.

אַוודאי האָט דאָס מיידעל פערשטאַנען דעם מיין פון דער אָנצוהערעניש וועגען די „אונאַנגענעהמליכקייטען“, און זי האָט ביים טאַטען צוגעלאַטכענט צעהן טויזענד פראַנק און זיי אַוועקגעטראָגען צו איהר געליבטען.

האָט אָבער דער מענש „מיט'ן נאָמען“ זיך געכאַפּט אַז עס פעהלען איהם צעהן טויזענד פראַנק און אַז זיין טעכטערל האָט עס גענומען, האָט ער זי גענומען אויפ'ן ציטבעל און זי האָט געמוזט זאָגען, וואו זי האָט אַהינגעטון דאָס געלד.

דער סוף איז, אַז די גאַנצע באַנדע „פּראָפעסיאָנעלע טענצער“, ווי די פראַנצויזישע פּרעסע רופט זיי, איז אַרעסטירט, און דער שלום אין דער אָנגעזעהענער פאַמיליע איז צוריק איינגעשטעלט. דער מאַן האָט מוחל געווען זיין ווייב, דאָס ווייב האָט מוחל געווען דעם מאַן, און זיי ביידע האָבען מוחל געווען דער טאָכטער.

אָבער אַלע דריי צוזאַמען ווילען נישט מוחל זיין זייערע געליבטע, וועלכע האָבען זיי פערשאַפט „שטונדען פון ליבע און גליק“.

י. פעלדמאַן.

יוד. מעדעל האָט חתונה אין פּאַריז מיט קעמאַל פּאַשאַ'ס זוהן.

אַ סענסאַציע פון פּאַריז ביז קאָוונא...

אַ בעוואוסטער יודישער סוחר אין קאָוונע האָט בעקומען פון זיין טאָכטער אַ סטודענטקע אין פּאַריז אַ בריף, וואו זי האָט איהם געשריבען נישט מעהר און נישט ווייניגער, אַז דער זוהן פון טערקישען פרעזידענט דעם דיקטאַטאָר פון גאַנץ טערקיי קעמאַל פּאַשאַ וויל ווערען איהר מאַן. ער הייסט אויך קעמאַל און שטודירט אין פּאַריזער סאָרבאָנע צוזאַמען מיט איהר. די עלטערן האָבען קוים בעוויזען צו ענטפערען אויף דער „בשורה“, ווי עס איז שוין אָנגעקומען פון זייער טאָכטער אַ ידיעה, אַז זי איז שוין למזל געוואָרען קעמאַל פּאַשאַס אַ שנור.

דעם קאָוונער סוחר איז די גאַנצע מעשה פאַרגעקומען אַ ביסעל פערדעכטיג. האָט ער זיך אָנגעפרעגט וואו מען דאַרף און איז דערגאַנגען, אַז קודם כל האָט נישט קעמאַל פּאַשאַ קיין זוהן און ממילא איז זיין טאָכטערס מאַן נישט קיין קעמאַל־פּאַשאַ נאָר סתם אַ קעמאַל...

דערהערט אַזאַ געשיכטע האָט דער סוחר בעשלאָסען זיך אַליין אַראָפּצוכאַפּען פון קאָוונע קיין פּאַריז און אַ קוק טון, וואָס מיט זיין טאָכטער איז געוואָרען.

דאָ, אין פּאַריז האָט ער דעם טערקישען מאַן אַוועקגעפיהרט אין פּאָליציי און עס האָט זיך אָנגעהויבען אַנ'אויספאָרשונג.

— פאַרוואָס, הער קעמאַל, האָט איהר זיך אָנגעגעבען פאַר קעמאַל פּאַשאַס אַ זוהן?

— איך? איך האָב עס גאָר קיינמאָל נישט געזאָגט... האָט דער טערקישער סטודענט גע'טענה'ט.

וואָס־זשע ווייזט זיך אַרויס? פּשוט: די מעשה האָט אויסגעקלערט זיין טאָכטער אַליין. זי האָט מורא געהאַט צו מעלדען די עלטערן, אַז זי געהט חתונה האָבען פאַר אַ פּשוט'ען גוי, האָט זי אויסגעטראַכט אַ ליגען, אַז קעמאַל פּאַשאַ אַליין וויל זי פאַר אַ שנור.

דעם סטודענט האָט מען בעפרייט און די יודישע טאָכטער איז לעת עתה אַ טערק'ס אַ ווייב, און ביידע פיהלען זיך גאַנץ גוט אין פּאַריז.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

[illegible]

גילטיג דעם 19-טען נאָוועמבער 1928

8356. D. C.

8357. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון יעראָזאָלימסקאַ גאַס.

דער דעקרעט פון לאָקאַטאָרען־שוץ שטעלט נישט פעסט וויפיל די לאָקאַטאָרען זענען מחויב צו צאָהלען אויפ'ן חשבון פון די אויסגאַבען. דאָס געזעץ זעהט נאָר פאָר, אַז מ'דאַרף בעצאָהלען לויט פאָרגעשטעלטע גענויע חשבונות.

אין לאָדז פּראַקטיצירט זיך צו צאָהלען פאַר 1-שטובּיגע וואוינונגען נישט מעהר, ווי 6 פּראָצ. פון גרונד־דירה־געלד.

וויבאַלד אָבער דאָס לויפענדע דירה־געלד בעטרעפט שוין איבער 50 פּראָצ. פון דער סומע, וויפיל די דירה איז געגאַנגען אין יוני 1914, דאַרף מען פאַר די אויסגאַבען צאָהלען נאָך ווייניגער.

8358. K. פון פּאָמאָרסקאַ 3.

די פרוי איז פונקט אַזאַ יורש ווי די קינדער.

דער אונטערשיד איז נאָר, וואָס איהר סכום קאָן זי זיך פריי אויסוועהלען אין דער צייט וואָס די סכומים פון די איבעריגע יורשים ווערען פונאַנדערגעטיילט לויט אַ גורל.

8359. ישראל.

איהר דאַרפט זיך וועגען בעקומען אַ מיליטעריש ביכעל נישט בעמיהען.

8360. אַ טעגליכער לעזער פון גלובנאַ גאַס.

אַ שוועך קאָן פאָדערען פון אַנ'איידעם אַלימענטען.

פערשטעהט זיך, אַז נאָר אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל דער שווער נויטיגט זיך דערין און דער איידעם איז ביכולת צו געבען.

8361. אַ שטענדיגער לעזער פון פּאָמאָרסקאַ.

איהר קאָנט ווערען אַ פרייער מיטגליד. צו דעם צוועק דאַרפט איהר זיך ווענדען מיט אַ בקשה צו דער פערוואַלטונג. אויב די דאָקטוירים־קאָמיסיע וועט נישט קוועסטיאָנירען אייער געזונד־צושטאַנד, וועט אייער בקשה בעפרידיגט ווערען. פרייע מיטגלידער מוזען צאָהלען דעם פולען ביימראַג. פון דער הילף פון דער קראַנקען־קאַסע האָבען דאָס רעכט צו געניסען נאָר זיי אַליין און נישט זייערע משפחה־מיטגלידער, און דאָס אויך נישט באַלד, נאָר ערשט אין 6 וואָכען נאָכ'ן איינשרייבען.

8362. אַ לעזער פון שוו. יאַקובאַ.

אויב איהר זענט שוין געווען אויף אַ קאָנטראָל פערזאַמלונג אין די יאָהרען 1925, 1926 און 1927 דאַרפט איהר שוין איצט נישט געהן.

8363. בענזעל.

8364. אַ דענטיסט.

פאַר די פּערספּעקטיגע אויף די קאָנטראָל־פערזאַמלונגען רעזערוויסטען, וועט נאָך פאָרקומען אַנ'ערגענצונגס־טאָג.

8365. בערקענוואַלדי

8366. בן ציון.

8367. חיים'ל וואַגאָווסקי.

8368. אַ טרייער לעזער פון פראַנצישקאַנער.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבערגענגערינ די צייטונג.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

איינענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: ווינקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסט־ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

עמפּפאַנגם פון 5—7 אין אָווענד.

יודישע און העברעאישע פאלקס-שול-וועזן אין פוילען אין יאהר 1927-28.

וארשא. (י.ט.א.) לויט די סטאטיסטישע מאטעריאלען, וואס זענען פערעפענטליכט געווארען אין סטאטיסטישען יאהרבוך, זענען אין שול-יאהר 1927–28 אויפ'ן שטח פון דער פוילישער רעפובליק געווען סך־הכל 18 פויליש-יודישע עלעמענטאר-שולען מיט 2,063 שילער און 9 פויליש-העברעאישע עלעמענטאר-שולען מיט 734 שילער. צוזאמען בעטרעפט די צאהל שילער אין דיביידע קאטעגאריעס שולען 2,797 און איז מיט 1 פראצ. קלענער פון דער צאהל שילער אין דעם ארט שולען אין שול-יאהר 27–1926.

די צאהל פאלקס-שולען מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפראך האט אין שול-יאהר 1927–28 בעטראפען 169 מיט 18,641 שילער. אין פאריגען שול-יאהר זענען געווען טעטיג 123 שולען מיט יודישער אונטערריכטס-שפראך מיט 14,358 שילער. די צאהל שילער אין די יודישע שולען איז אלזא געשטיגען מיט 29 פראצ.

די צאהל פאלקס-שולען מיט דער העבראישער אונטעררעכטסשפראך האט אין שול-יאהר 1927–28 בעטראפען 189 מיט 20,060 שילער, אין פאריגען שול יאהר זענען געווען טעטיג 170 העברעאישע שולען מיט 19,473 שילער. די צאהל שילער אין די העברעאישע עלעמענטאר-שולען האט זיך אלזא פערגרעסערט מיט 3 פראצ. אין יאהר 1927–28 זענען אויך געווען טעטיג 22 יודישע העברעאישע פאלקס-שולען מיט 825 שילער. אין פאריגען יאהר זענען געווען טעטיג נאר 2 שולען פון דער קאטעגאריע מיט 216 שילער. די צאהל שילער האט זיך אלזא כמעט פערפירפאכט.

סך־הכל בעטרעפט די צאהל שילער אין אלע אויבגערעכנטע קאטעגאריעס פאלקס-שולען 42323 לגבי 36864 אין שול-יאהר 27–1926 ד. ה. א שטייגערונג מיט 14,7 פראצ.

אין שול-יאהר 27–1926 האט די שול-יוגענד פון די אויסגערעכנטע קאטעגאריעס שולען בעטראפען 1,12 פראצ. פון דער גאנצער פאלקס-שול-יוגענד אין לאנד, דאגעגען אין יאהר 1927–28 האט זיך דער פראצענט-זאץ געהעכערט ביז 1,25 פראצ פון דער אלגעמיינער צאהל שילער.

פון דער אלגעמיינער צאהל 407 יודיש, העבראישע, יודיש-פוילישע, העברעאיש-פוילישע און העברעאיש-יודישע פאלקס שולען האבען זיך אין שול יאהר 1927–28 געפונען 306 אין די שטעט און 101 אין די דערפער. 1 83 פראצ. פון דער יודישער און העברעאישער שול-יוגענד בילדעט זיך אין די שטעט און 18,9 אין די דערפער.

אין די אויבען אויסגערעכנטע צאהלען זענען נישט אריינגערעכנט געווארען די עלעמענטאר-שולען מיט דער פוילישער אונטערריכטס שפראך, וואו נאר די רעליגיעזע למודים ווערען געלערנט אין דער העברעאישער אדער יודישער שפראך.

א ציונ. ארגאניזאציע אין יאפאן.

ירושלים. (י.ט.א.) א דאנק די בעמיהונגען פון ציוניסטישען דעלעגאט אויפ'ן ווייטען מזרח ה' גערא קרישעווסקי איז אין דער שטאט קאבע אין יאפאן געגרינדעט געווארען „אנ'ארץ ישראל-אויפבוי-געזעלשאפט" מיט'ן צוועק צו שטיצען דעם קרן-היסוד, דעם קרן קימת און אנדערע אינסטיטוציעס פון דער ציוניסטישער בעוועגונג.

בראש פון דער נייער ארגאניזאציע שטעהען די ה"ה פ. יאנעס און פ. בלום. בעת זיין בעזוך אין טאקיא איז ה' קרישעווסקי אויפגענומען געווארען דורכ'ן יאפאנישען פרעמיער-מיניסטער באראן טאנאקא, וועלכער האט אויסגעדריקט די סימפאטיעס פון דער יאפאנישער רעגירונג פאר דער ציוניסטישער בעוועגונג, וועלכע זי בעטראכט אלס א נוצליכע פאר דער ציוויליזירטער וועלט.

הרב פריימאן פון פויזען אויסגעוועהלט אלס רב אין בערלין.

בערלין, (יט"א) די בערלינער יודישע קהלה האט אויף איהר לעצטער זיצונג אויסגעוועהלט א רייהע נייע קהלה רבנים. צו די ניי געוועהלטע בערלינער רבנים געהער הרב יעקב פריימאן פון פויזען. דער געוו. רב-הכולל אין סאפיא הרב דר. פרייער הרב דר. לעווי פון היינץ, וועלכער האט בעת דער מלחמה פערבראכט א לענגערע צייט אין ווילנע, הרב דר. עמיל קאהן, הרב דר. סאלאמינסקי ווי אויך הרב קארלעבאך פון אלטאנא — וועלכער וועט אמטירען אין דער נייער סינאגאגע אין האנזא-פירטעל, וואס וועט זיין פערטיג אין יאהר 1929.

א בעגעגעניש מיט די קינא-העלדין לילא-גיש.

(ענגרע פון 3-טער זייט).

ראטי? און ווי פיהלט זיך אייער מאמע אין געזונט?

זי איז אבער אין דער לופטען — און לופט הייסט ביי איהר, — אין אפאראט, אין דער קאמערא צו דעם צוקונפטיגען צושויער אין טויזענטער און טויזענטער שטערט, און איך פיהל, איך זעה, עס פשוט ווי זי טראכט:

„צו וואס רעדסטו? פארוואס שווייגסטו נישט אויב דו ווילסט מיר עפעס זאגען?"

און קוים וואס זי ענטפערט, גאנץ שטיל, גאנץ איינגעהאלטען, ווייל די פאטא-קאמערא פערטראגט נישט צופיל מוסקול-בעוועגונגען:

— מיין שוועסטער איז אלרייט, מיין מאמע איז אלרייט.

— וואסער א פילם איז'ערע האלט איהר פאר דער בעסטער? — פרעג איך ווייטער, ווייל איך זיץ דאך נישט פאר דער קאמערא, איך זיץ ביים טיש און מיר האט מען שווייגענדיג אנפערטרויט די פליכט זיך אונטערצוהאלטען מיט איהר, — זי רעדט דאך נישט קיין דייטש. און אזוי מוז איך דאך רעדען, כאטש איך ווייס, אז דאס איז גאר איגנאנצען נישט נויטיג.

און ווידער זעה איך, ווי זי טראכט. ווייל דאס איז דאך איהר קונץ און איהר קונסט — וועהענדיג מאכען פאר אנדערע איהרע געדאנקען.

זי ענטפערט מיר אויף מיין פראגע אזוי:

— און וואס מיינט איהר, איז מיין בעסטער פילם?

איך ענטפער אהן אפילו צופיל צו טראכטען, ווייל דער ענטפער איז שוין געווען גרייט אין מיין קאפ:

— פערשטעהט זיך, „בראקען בלאסאם" (צובראכענע אויפבליען).

עטליכע געסט ארום אונז האבען נישט געזעהן דעם פילם און פרעגען זיך: „וואס איז דאס אזוינס?" איך פאנג אן צו ערקלערען און מיין, אז זי, — די וואס האט געשאפען און בעלויכטען דאס בילד, וועט מיר העלפען. ווייס איך וואס! זי זיצט קאלט און אומבעוועגליך ווי עס וואלט מיט איהר גארנישט געהאט צו טון.

— איך ווייס גאנץ גוט, — זאג איך צו איהר, — אז איהר האט שוין א מיליאן מאל געהערט דאס, וואס איך וויל אייך זאגען, אבער איך זאג עס פארט: איך בעוואונדער אייער קונסט, איך בין אייערער א פערעהרער פון דער ערשטער מינוט, וואס איך האב אייך דערזעהן אין קינא.

און דא פאסירט וואונדער: דער שאטען פערוואנדעלט זיך אין א פרוי, — ווי אלע פרויען זענען אין אלע שטערט און שטעטלעך פון ווער ברייטער גאט'ס ערד; און די פרוי, — פלוצים לעבעדיג-געווארענע אמעריקאנערין, ליליען גיש, הערט ארויס מיט פשוט'ע מענשליכע כאטש ענגלישע הערטער:

— אוודאי האב איך עס א סך מאל געהערט. אבער עס איז פארט א פערגעניגען נאך אמאל דאס צו הערען.

איך קוק זי אן פערוואונדערט אבער דער כישוף איז אוועק, פערשפיגעפלויגען און הירער האב איך דעם גרויסען פערגניגען צו זיצען לעבען א קינא-שאטען, וואס איז אראפ פון דער וואנט און שפאצירט ארום אין לעבען אהן ר. וו. גריפיט אדער אנ'אנדער רעזשיסער.

איך פרובירע זי מאכען צו לאכען, ווייל איך ווייס דאך: — נאר מענשליכע געשטאלטען לאכען, — שאטענס שמייכלען. איך דערצעהל איהר א וויץ, — עס נעהט נישט. איך דערצעהל איהר, אז אין איירא‌פע איז מען גארנישט אזוי טשוגע צו זעהן א קינא-סטאר, וואס דרעהט זיך קוים ארום, און איך האף, אז איבער דעם וועט זי דאך שוין אוודאי לאכען. אויך נישט. זי לאכט אין בערהויפט נישט. ווייל זי טאר נישט. מעגליך, אז זי האט א'א פאראגראף ביי זיך אין קאנטראקט. פון לאכען, פערשטעהט איהר מיך, קאנען זיך חלילה פארמירען פאלדען ארום מויל און פערדארבען דעם פנים. טאר מען נישט לאכען. און פון וויינען איז דאך שוין אוודאי אפגערערט.

זעהר אינטערעסאנט בעציהט זיך די מיס גיש צו איהר קונסט. זי שטודירט און זי שרייבט, און זי טראכט, און זי זוכט, און זי וויל זיך לערנען. זי קוקט אויף זיך, ווי אויף אנ'אינסטרומענט, אויף וועלכען זי אליין וועט מארגען אדער איבערמארגען מוזען שפילען. דער קינסטלער און זיין אינסטרומענט — איז איינס, צוזאמענגעשמאלצען, צוזאמענגעוואקסען. זי זעהט מעהר אויס ווי זי וויל וויינען, זי רעדט מעהר מיט איהר שווייגען, ווי אנדערע מיט זייערע ווערטער. ווי א געשפענסט געהט זי ארום, קוים בעריהרענדיג די רעאלע וועלט און האט אין זינען נאר איין זאך, — ניכער, וואס ניכער זיך צוריקצוקעהרען צו איהר אייגענער וועלט, אהין, וואו זי פיהלט, אז זי איז אין דער היים, — צום ווייסען לייווענט, צום קינא-לייליך.

ווייל די רעאלע וועלט אין וועלכער מיר דא לעבען, שפאצירען ארום און מאכען וויצען פון וועלכע מען טאר נישט לאכען (פאראגראף נומער...) — די וועלט איז ביי ליליען גיש נאר א שלעכט רעזשיסירט בילד, אהן פאנטאזיע — א נישט-ארגאניזירט פילם-בילד.

אסיף דימאוו.

„CAPITOL" Łódź ! טעלעגראמע
איך קום צופאהרען אינקאגניטא אלס 2575
„די דאמע פון הינטערגעסעל"
DOROTA GISH.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אוו.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע זערג-זון. אין דערהיים פון 3–5 נאכמיטאג.
צוריקגעקעהרט.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראמאן).

(69

מארטען, וועלכער איז צוריקגעקומען פון גארטען, האט געמאלדען:

— איך האב געפונען אנ'איינגאנג אין קעלער. איהר געדענקט דאך, ה' קליין, דעם צושמעטערטען בוים, וואו מיר האבען געהערט פערדעכטיגע קלאנגען. אלזא, דארט איז עס, אין דער אויסהוילונג. אינעווייניג איז דא א שטריקענער לייטער, און מיט איהם האב איך זיך ארונטערגעלאזט אין קעלער. דארט איז אלץ פרעכטיג איינגעארדענט, און א חוץ פערשידענע זאכען האב איך דארט פערהאלטען א בחור'טע.

— א דינסט-מיידעל?

— ווייזט אויס. זי וויל נישט געבען קיין ערקלעהרונגען. מיר דוכט זיך, אז איך האב זי שוין אינערגיץ געזעהן, נאר איך קאן זיך איצט נישט דערמאנען, וואו אייגענטליך. באלד וועט מען זי ברענגען אהער.

— גוט! איצט מוז איך זיך א ביסעל בעשעפטיגען מיט זארעמבא'ן. דער דאקטאר זאגט, אז ער ווערט נאך העכסטענס לעבען א שעה צייט. איהר האט עפיס נאך נייעס, מארטען?

— מעהר גארנישט! איהר קאנט אליין בעקוקען דעם קעלער, וואו איהר ווערט וועלען. מיר האבען געפונען די צימער'ן, וואו איהר און די פריילין ווייס איז געווען פערשפארט, און אויך די ליוקע, דורך וועלכער עס איז דערשאסען געווארען, בארא‌וויטש.

— ארימער באראוויטש! — האט זיך אפגערופען קליין, און איז ארויף אויפ'ן צווייטען שטאק.

זארעמבא איז געלעגען אין א פערבלוטיגט העמד מיט פערמאכטע אויגען, און שווער געאטעמט. דער דאקטאר האט זיך בחנם בעמיהט צו אפשטעלען דאס בלוט, וואס האט נישט אויפגעהערט צו פלייצען פון דער וואונד.

— אלזא, דאקטאר?

— ס'איז נישטא קיין האפענונג! — האט דער דאקטאר ארויסגעשעפטשעט.

זארעמבא האט אויפגעמאכט די אויגען.

— יא, נישט; קיין שום האפענונג, ה' קליין!

— האט זארעמבא איבערגע'חזר'ט מיט א קרומען שמייכעל — און מיר דוכט זיך, אז איך האב אייך נאך עפיס צו זאגען... די אלע איבעריגע זענען אין גאר נישט שולדיג... איך האב אליין דערהרג'עט די פרוי ווייס... איך האב בעלאזט נאכמאכען שליסלען צו דער וואוינונג... דער ברודער האט מיר דערביי געהאלפען... מיר האבען גערעכענט צו אפזיצען די צייט אין די קעלערס... צופעליג... דורך א גראוויאור האבען מיר זיי אויסגעפונען... די קעלערס... דער פלאן איז געווען זעהר א גוטער...

דער נאטאר האט זיך פערהוסט און איז ענטשוויבען געווארען.

פאר אנשטרענגונג איז דאס בלוט צוגעפלאסען צום בלאסען פנים.

— איהר ווילט נאך עפיס וויסען? — האט ער נאך א ווייל שווייגען א פרעג געטאן.

מארטען איז פאמעליך אריין אין צימער, און א קוק טוענדיג אויף זארעמבא'ן, האט ער שטיל איינגעראטעט קליינען:

— דער שאפער, לאזט זיך אויס איז א פרוי... אפשר וועט איהר ביי איהם פרעגען וועגען דעם...

— איהר האט געהערט, זארעמבא? — האט קליין איבערגעפרעגט.

— די פרוי... דאס איז פארמאנס ווייב... זי איז אויך — דער ארנא שווארץ... ווען פארמאן איז געפאהרען קיין בערלין, איז מיין ברודער געגאנגען אויפ'ן וואקזאל, כדי זיך איבערצייגען, אז פארמאן פאהרט אפ... דערפאר, ווייל ער האט געוואלט נעהמען אין זיין צימער דעם קינושאל... צופעליג האט ער זיך בעקאנט מיט פארמאנס פרוי! איך האב געדארפט צו האבען א צווייטען מענשען, וואס זאל ארייטראגען פינף טויזענד דאלער אין באנק... אזא פערשוין, וואס מ'זאל איהם נישט דערקענען... און...

דער הוסט האט ווידער אויף עטליכע מינוט איבערגעריסען זיינע רייד.

— די פרוי ווייס האט נישט געהאט קיין צוטרוי צו מיר... און אויך נישט צו דעם פולקאווניק... זי האט אויך נישט געוואוסט, אז ער איז מיינער א ברודער... איך האב זי אבער איבערגערעדט...

— שנעלער! — האט דער דאקטאר א שעפטשע געטון — ער הויבט אן צו ג'יסס'ן.

— און די טשיזשעווסקא? — האט קליין געפרעגט.

זארעמבא האט צוגעמאכט די אויגען, און א קרעכץ געטון.

— יא, זי האט געהאט א שייכות... איך האב שוין געזאגט... די פרוי ווייס האט איהר א בערגעלאזט א ירושה... זי האט קיינעם נישט..

ער האט נאך עפיס געוואלט צוגעבען, נאר — שוין מעהר נישט געקאנט.

זיין קערפער האט א ציטער געטון, און זיך אויסגעצויגען אין דער גאנצער לענג.

ס'איז געווען זיין לעצטער אטעם-צוג.

— — — — — — — — — — —

אין צוויי וואכען שפעטער, אין א זוניגען, פרעהליכען פריהמארגען האט דער אינספעקטאר קליין אנטלעפאנירט צו טאליען און געבעטען זי זאל צו איהם אריין אין ביורא.

ווען זי איז געקומען, איז ער געווען איינער אליין אין קאבינעט.

ער האט איהר געבעטען זיצען, און קוקענדיג אויף איהר א לענגערע ווייל, האט ער זיך אפגערופען:

— איך האב געהערט, אז מינע ווייס און פארמאן האבען די טעג חתונה.

— יא! — האט טאליע געענטפערט, און אראפגעלאזט די אויגען.

— און מיר וועלען אויך חתונה האבען! — האט קליין צוגעגעבען.

— וואס הייסט? צוליב דעם האט איהר מיך ארויסגערופען דא אהער, אין אייער ביורא, כדי דאס מיר צו דערקלעהרען! — האט דאס מיידעל ברוגז'דיג אויסגערופען — איך יועל עס אייך קיינמאל נישט מוחל זיין!... איהר האט דאך מיר געקאנט אנזאגען די גוטע בשורה... מיט צעהן מינוט פריהער... דורכ'ן טעלעפאן.

(סוף)

שטרעבט איהר זיך אויסצוקורירען פון רעוומאטיזם און פאדאגרע

רייסענדע, שטעכענדע וועהטאגען אין די גלידער, געלענקען, געשוואלענע ערטער, פארקרימטע הענט און פיס, שטעכונג,

רייסונג אין פערשידענע קערפער-טיילען, אפילו דאס אבשוואכונג פון דער ראיה, ערשיינען היפטענס אלס רעזולטאט פון רעוומאטיש און פאדאגרישע ליידען, וועלכע דארפען ווערען בעזייטיגט אין בענענפאל פערברייטערט זיך די קראנקהייט דאס אמאל מעהר.

איך לעג פאר

א זיכער מיטעל צו קורירען די אגרין דורך מינעראל-וואסער, וואס פערבע-סערט די שטאף-וועקסלונג דאס איז קיין שום אנדערם אוויגנרפען אגנזייער-מאל אדער געהיים-מיטעל נאר א פראדוקט, וואס די מוטער-נאטור שענקט פאר'ן וואויל פון דער ליידענדער מענשהייט.

יעדען איינציגען א פראבע אומזיסט

שרייבט מיר זאפארט און איהר וועט דערהאלטען גענצליך גראטיס און פראנקא א פראבע צוזאמען מיט דער אויפקלערונג דורך די פערמיטלונג פון מיינע אין אלע לענדער איינגעארדענטע לאגערן און דאמאלס וועט איהר זיך איבערצייגען וועגען דער אונשעדליכקייט און וועגען זיין שנעלע ווירקונג

AUGUST MARZKE, Berlin, Wilmersdorf, Bruchsalerstr. 5. Oddział 43.

Dr. med.
BRAUN

חאוינט יעצט

6-טען שערפיען 1
(אבענעדריקטא) טעל. 40-26
ספעציעל-ארצט פאר הויט-
און ווענערישע קראנקהיי-
טען און מענער-שוואכע
נעמט אן פון 9—11 פריה
און פון 5 ביז 8 אוונד.

קראנקע נערוועז

וויפיל טעג דאס יאהר האט, אזוי פיל ליידענס-סמאדיעס בעהט אדורך דער נערוועזער מענש, חייל שלעכטע, ערשעפטע נערוועז פערבימערען דאס לעבען און פעראורזאכען פיל ליידען, שטעכענדיגע, ציהענדע שמערצען, שווינדעל, אנגסטצושטאנד, האלב אדער גאנץ-זייטיגע קאפ-שמערצען, אויערן-גערויש, אויגען-שווינדלונג, פערדייאונגס-שטערונגען, שלאפלאזיג-קייט, שווייס-אויסברוכען, ברעטונג אין די מוסקולען, אונפעהיגקייט צו ארבייט און פיל אנד. ערשיינונגען וועגען די פאלגען פון שוואכע, ערשעפטע קראנקע נערוועז.

ווי קאז מען ארויס פון דעם עלענד?

דורך עכטען קאלא-לעציטין, עס איז געוואקסען פאר דער מענשהייט א קוואל פון וואוילטאט. עס פער-אורזאכט אויף וואונדערבארען אופן דאס גוטע פונק-ציאנירען פון קערפער, עס קרעפטיגט דעם רוקען-ביין און געהירען, מוסקולען און גלידער, גיט קרעפ-טען און לעבענס-מוט.

אין קאמף פאר געזונטע נערוועז

ברענגט דאס עכטע קאלא-לעציטין אמת'ע וואונדער. עס פיהרט די איינגענעמליכע לעבענס-מיטעל-שטאפען ביז צו די ווייטסטע ערטער פון דער בל ט-צירקולאציע, בעלעבט, דערמונטערט, דערהאלט יונגשאפט און פרישקייט.

כדי איהר זאלט זיך אליין איבערצייגען, אז איך דערצעהל דא נישט קיין באבע-מעשיות, שיק איך אין משך פון די נאהנטסטע צוויי וואכען, צו יעדען, וואס פאדערט עס, פולשטענדיג אומזיסט איין קליין שאכטעל קאלא-לעציטין, ווי אויך א בוך פון א פיל-ווייטיגען און ערפאהרענעם דאקטאר, וועלכער האט אליין פון דער קרענק געליטען.

שרייבט מיר דערמליך אייער אדרעס, שיק איך אייך גלייך ארויס אומזיסט דאס צוגעזאגטע בוך.

E. Pasternak, Berlin S.O. Michaelkirchplatz 13
Abt. 343.

איינשרייבונגען אויף
עספעראנטא-קורסען

געמט אן די. עספעראנטא געזעלשאפט
צעגעלניאנא 75, יעדען מאנטאג און דאנערשטאג
פון 8 ביז 10 אוונד. 6 קאמפלעטער קורס 15 זל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg okiińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 13-go do poniedziałku, dnia 19-go listopada 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

„GARIBALDI"

Dramat w 12 aktach
w rol. gł. **Rina de Liguoro** i **Guido Graciosi**

Dla młodzieży:
Trzej Błędnej Rycerze.

W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonics

Dr. med.
W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אוונד.

Dr.
J. POLAKOW

קינדער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן אין דער לעטשניצע
אויף נייעם מארק (פעטריקא-
ווער 294) פון 2 ביז $3^1/_2$ נאכמ.
און דערהיים פון $3^1/_2$—5 נאכמ.

ד"ר מ. וואלפסאן

17 ווסכאדניא 17

טעלעפאן 83-28

איז צוריקגעקעהרט

ד"ר א.ס. טענענבוים

וואלטשאנסקא 4, טעלעפאן 40-25
אינערליכע קראנקהייטען
איז צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 6 ביז 7 אין אוונד. 2170

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.

בושעזשינער 11, טעלעפאן 63-37

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר וואלינסקי נאז, האלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קפרשנער קינדער קראנקהייטען	$4^1/_2$-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	1—11
ד"ר קוביטש הויט און געשלעכט-קר.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערוועז און גמיטע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקהייטען	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר עליאסבערג כירורגישע קראנקה.	2—1
ד"ר בערגסאן פרויען און געבורט-הילף	4—3

שמירבא-מעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי פאקען-שטעכען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף צרלשנג—היזיטען און שטאט.—אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנטערזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראנען, מאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך שבת און זונטאג.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאוועזאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

פעטריקאווער 17 הויף גאנג זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעס, קלאגוזלעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס ציווילנע און מארגע אפא-זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דארא-וויזנעס, קארגע ספראוועס, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען.

מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

מאלערס

צו מאלען בולדער (איילפארב) פון רעפראדוקציעס אויף ליי-ווענט, אויך וואס קענען רע-טושירען, ווערען געזוכט. אפערטען אונטער „מאל-בולדער" אין אדמ. 2598

אשותף

מיט א קליינעם קאפיטאל, ווערט געזוכט צו אנ'אויס-לענדיש גאנגבאר ארטי-קעל. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 2591

לעכער
מאשינאווא

ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען

ביי **ג. נארדמאן**
29 צעגעלניאנא 29

קאליגראף
ל. בערמאן!

(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 19. 1-טער שטאק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען

8-טונג, פריזיער!

אלע פריזיער-מייסטער, וואס זענען רעגיסטרירט אין פריזיער-פעראיין, פאלודניאווא 4 ווערען אויפגע-פאדערט צו קומען אויף דער 2558

פארוואל-פערזאמלונג

וועלכע קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 19 ה. ח. אין לאקאל פון פעראיין פאלודניאווא 4 פינקטליך 8 אוו.

פוילישער מאנטשעסטער

ערשינען נומער 2

אילוסטרירטע לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטו-רעלע פראגען אונטער דער רעדאקציע פון

א. באראכין און י. נירוואן.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט. פרייז **50 גר.**
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-שע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

——— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. ———
פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

האט זיך איבערגעציגען אויף אגדזשעיא 5

נעמט אן פון 8 – 10 פריה און פון 5—9 אין אוונד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. RÓŻANER

Dzielna 6 (Narutowicza), tel. 28-98.

לייה-ביבליאטעק א. נ.
פון א. איזענשלאס

איז טעטיג יעדען טאג פון 6—9 אין אוונד.
א חוץ דינסטאג. שבת פון 10 ביז 1 מיטאג און פון 6—9 אין אוונד.

ערשטקלאסיגע, אייגענע אויסארבייטונג ווי:

שפייזע-צימער, שלאף-צימער

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער צו מעסיגע פרייזען, גוטע בעדינגונגען און

מעבעל

רעיעלע בעהאנדלונג איז צו בעקומען ביים טישלער שוו. יאקובא 16.
ס'ווערען אויך אנגענומען בעשטעלונגען. בעמ.: צופאהר מיט'ן טראמוואי נומער 14.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טע. 33-16.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	11—10 2—3, 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	11—10 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	2—1, 6—7
ד"ר יוסטמאן נערוועז קראנקהייטען	12—3
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פעפערני פרויען און געבורט-הילף	$1^1/_2$-1 5—6
ד"ר קאנטאר אינערליכע-קראנקהייט.	4—5 און 1—2
ד"ר ווינבערג אונ. הארן, לונגען-קר.	11-1 $5^1/_2$—7
ד"ר סטופעל ראנטגען	10—12 4—6
א. בראדזינסקי צאהן-ארצט	3—7
ג. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-בעהאנדלונג, פלאמבירונגען, קראנען, מאסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפנט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
חיזוט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט

פרל. מ. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונד

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען אין היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער.
פאר'ן אינהאלט און פארמאכען די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פעטיט-צייל 15 גר. אין ערב יו"ט 20 גר. אין דער זייט 7 שפאלטען
... 4 ... 40— ... 40—
... 7 ... 15— ... 1.—
... 100 פראצ. טייערער. 50 פראצ. טייערער. פאלירונגען 10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.